

αρχιτέκτονες

Περιοδική έκδοση του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ / Περίοδος Γ / Τεύχος 11 / Απρίλιος 2014

Σελίδα 2

Σημείωμα της σύνταξης

Σελίδα 12

Η εναλλακτική πρόταση στην εκποίηση και καταστροφή του παράκτιου μετώπου

Σελίδα 3

Re-questioning Αναδυόμενες πολιτικές σχεδιασμών για την πόλη

Σελίδα 14

Παραλιακό μέτωπο Αττικής: Αξιοποίηση από ποιον και για ποιον; Το παράδειγμα του «Ελληνικού»

Σελίδα 5

Υιοθεσίες δημοσίου χώρου Τα παρεπόμενα για τον δημόσιο βίο

Σελίδα 16

Mega Projects

Σελίδα 7

Το παραλιακό μέτωπο της Αθήνας: δημόσιες πολιτικές διαχείρισης του χώρου

Σελίδα 18

Mega Projects: από παντού στο πουθενά

Σελίδα 10

Αειφορική ανάπτυξη του Ελληνικού και το πρόγραμμα Zofnass

Σελίδα 24

Ατζέντα

Σημείωμα της σύνταξης

Η επικαιρότητα γύρω από το Ελληνικό, το αθηναϊκό παραλιακό μέτωπο και την Πανεπιστημίου έφερε στη δημόσια συζήτηση την αμφισβήτηση γύρω από έργα που φιλοδοξούν να μετασχηματίσουν την πόλη. Είναι γεγονός ότι οι πολιτικές, οικονομικές και τεχνολογικές συνθήκες της εποχής ευνοούν τα μεγάλα έργα. Η τεχνολογία έχει κάνει άλματα. Ο παγκόσμιος πληθυσμός επταπλασιάστηκε τα τελευταία 200 χρόνια και ο μισός κατοικεί πλέον σε πόλεις. Στην Αθήνα, το 1839 ζούσαν 15.000 κάτοικοι, 481.000 το 1940, 628.000 το 1961, και σήμερα η ευρύτερη περιοχή πρωτεύουσας πλησιάζει τα 4.000.000. Η κλίμακα γιγαντώθηκε, οι αλλαγές ζαλίζουν. Καινούρια προβλήματα, διαφορετικής φύσης από τα παλιά, αναφύονται. Οι επιλογές ή οι προγραμματιζόμενες παρεμβάσεις προσφέρουν άραγε λύσεις ή θα δημιουργήσουν στο μέλλον περισσότερα προβλήματα, είτε καταναλώνοντας βουλιμικά φυσικούς και οικονομικούς πόρους είτε αλλοιώνοντας την πόλη με τεχνητά facelifts;

«Ανάπτυξη» είναι το νέο μάντρα στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης, και αυτήν επαγγέλλονται τέτοιου είδους έργα. Τι είδους ανάπτυξη όμως και για ποιους; Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει το μέλλον, αλλά οι συγγραφείς που φιλοξενούνται στο παρόν τεύχος το προσπαθούν. Προσεγγίζουν ο καθένας με τον δικό του τρόπο τα έργα που υπόσχονται (ή απειλούν) να μεταμορφώσουν την ελληνική πρωτεύουσα, καθώς και τη μετάβαση από τη δημόσια κυριαρχία του χώρου στην ιδιωτική διαχείρισή του. Η κριτική αναφορά σε διεθνή παραδείγματα θέτει τον προβληματισμό σε ευρύτερο πλαίσιο.

Οι αντιδράσεις στα έργα που υπερβαίνουν την κλίμακα του μέσου όρου είναι αναμενόμενες. Από κάποιους αποδίδονται στο λεγόμενο φαινόμενο nimbby («not in my back yard»), στην αντίθεση δηλαδή των περιοίκων και όσων βλάπτονται άμεσα. Από την άλλη πλευρά όμως, από την εποχή του βιβλικού Πύργου της Βαβέλ η υπέρβαση των ορίων επισύρει την τιμωρία. Ύβριν αποκαλούσαν οι αρχαίοι Έλληνες την υπέρμετρη ανθρώπινη αλαζονεία, η οποία έφερνε πάντα στις αρχαίες τραγωδίες την καταστροφή.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Βρυσακίου 15 και Κλάδου, 105 55 Αθήνα, τηλ.: 210 3215146, fax: 210 3215147
e-mail: sadas-pea@tee.gr • www.sadas-pea.gr

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ

Πρόεδρος: **Μυρτώ Δεσποτιδίη**, Αντιπρόεδρος: **Άγγελος Βακαλόπουλος**,
Γεν. Γραμματέας: **Μιχάλης Τζάρας**, Ειδ. Γραμματέας: **Όλγα Πάππα**, Ταμίας: **Μαρία Φραντζή**
Μέλν: **Δαμιανός Αμπακούμκιν**, **Αφροδίτη Αυγερινού**, **Κώστας Βουρεκάς**, **Αλέξανδρος Βράκας**,
Τόνια Κατερίνη, **Βιβιάννα Μεταλληνού**, **Γιάννης Πάνου**, **Πόπη Παπαντωνίου**, **Γιώργος Πλατσάκης**,
Πέτρος Συναδινός

Υπεύθυνη σύμφωνα με το νόμο: **Μυρτώ Δεσποτιδίη**

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ακριβή Αναγνωστάκη, **Κάρολος Γαλανός**, **Φωτεινή Γεωργακοπούλου**, **Κωνσταντίνα Θεοδώρου**,
Διονύσης Καννάς, **Ανθή Κοσμά**, **Αλέξανδρος Κλειδωνάς**, **Παναγιώτης Κουμουνοδούρος**,
Ειρήνη Κουφέλη, **Μυρτώ Κωσταροπούλου**, **Άγγελος Λούπης**, **Κλεοπάτρα Μακά**, **Άννα Μελανίτου**,
Γιάννης Μπτρόπουλος, **Βασιλική Παναγιωτοπούλου**, **Όλγα Σημαιοφορίδου**, **Ευτέρπη Τσιούτη**,
Έρση Φιλιππούλου, **Ελένη Χρηστά**

Υπεύθυνες διαφήμισης: **Κλειώ Μάμπ**, **Λεμονιά Μάμπ**
Διόρθωση κειμένων: **Ζωή Τσώκου**
Εκτύπωση: **Liθος Γραφικές Τέχνες**

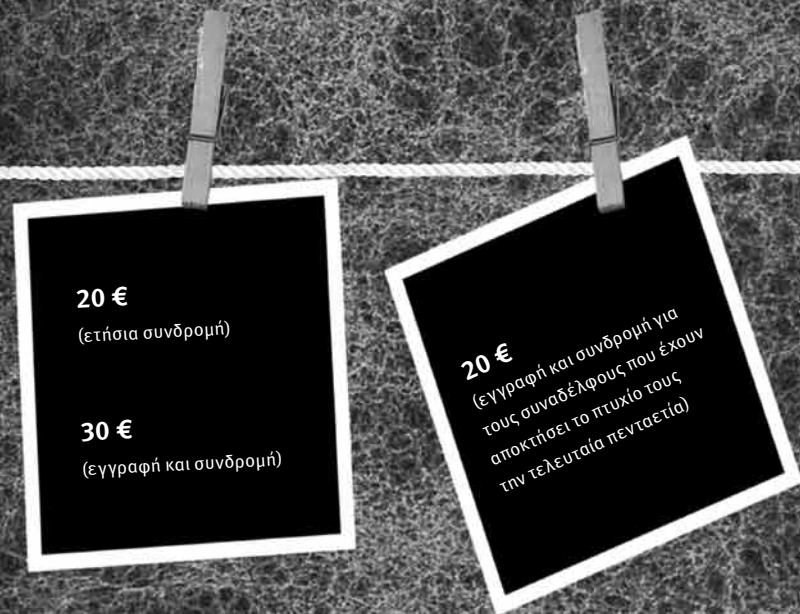
ΕΞΟΦΥΛΛΟ **Αεροδρόμιο του Ελληνικού, 2001**, φωτ. Χαράλαμπος Λουϊζίδης

“αρχιτέκτονες”

Περιοδική έκδοση του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Διπλωματούχων
Ανωτάτων Σχολών – Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων

Στηρίξτε το έντυπο “αρχιτέκτονες”

- Εγγραφείτε στον Σύλλογο
- Εξοφλήστε τις συνδρομές σας στον ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ
- Προχωρήστε σε δωρεά στον ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ

Εάν επιθυμείτε να παραλαμβάνετε το έντυπο στο χώρο σας:

- Για τα μέλη του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ 12 € για 10 τεύχη
- Για τα μη μέλη 20 € για 10 τεύχη

ΕΓΓΡΑΦΕΙΤΕ στη λίστα αποστολής άμεσα:

- Είτε με καταβολή του αντίστοιχου ποσού του/της ενδιαφερομένου/ης απευθείας στα γραφεία του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, Βρυσακίου 15, Μοναστηράκι 105 55, Αθήνα, τηλ. 210 3215146
- Είτε με κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ 146/480197-02 με δικαιούχο ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, και αποστολή συνημμένα του σκαναρισμένου τραπεζικού παραστατικού στο e-mail: sadas-pea@tee.gr ή με fax στο 210 3215147

φωτ. Νίκος Καζέρος

Έπειτα από μια περίοδο re-σκέψης για τον δημόσιο χώρο, προκύπτουν re-ερωτήματα. Ποιες πολιτικές φαίνεται πως δοκιμάζονται στο σώμα της δημόσιας σφαίρας;

Το ζήτημα της εμπλοκής ενός ιδιωτικού ιδρύματος, στη διαμόρφωση της «δημόσιας» πόλης, προβληματίζει ως προς το σκέλος της διαδικασίας; Ή μήπως καταγράφεται ως εναρκτήριο λάκτισμα νέων πολιτικών σχεδιασμού; Οι «ειδικοί» και οι πολιτικοί υπογραμμίζουν το δημόσιο συμφέρον που προκύπτει από τις προτεινόμενες στρατηγικές αναβάθμισης του κέντρου. Ποια εικόνα για την πόλη της σχηματίζει η μεσο-μικροαστική τάξη, που συσπειρώνει στις γραμμές της ενεργούς πολίτες; Συνεπικουρούμενοι από τα δίκτυα πληροφόρησης –free press, διαδικτυακά θεματικά περιοδικά, sites, blogs, ομάδες προβληματισμού/διαδικτυακών συζητήσεων–, μήπως επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους σε μια επιδερμική ευπρέπεια; Η εμμονή στην παλιά Αθήνα (η αντίστοιχη συζήτηση συγκροτείται και για τη Θεσσαλονίκη), στις φωτογραφίες, στην αλλοτινή δυναμική της, στην ιστορικότητα, πού ακριβώς οδηγεί; τι εμπεριέχει; Και εντέλει ποια συμφέροντα εξυπηρετεί;

Η Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών χρηματοδοτεί το διαγωνισμό και τις μελέτες στα της πεζοδρόμησης της Πανεπιστημίου. Συνδέει το όνομά της με διαδικασίες από τα πάνω, σε μια συντηρητική κατεύθυνση επεμβάσεων στην πόλη. Από την άλλη «πρωτοπορεί», αφού μεταφέρει στην εγχώρια θεατρική σκηνή ρηξικέλευθες παραστάσεις, performances, εκθέσεις σύγχρονης τέχνης. Πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η παρουσίαση της σύγχρονης ανεξάρτητης βαλκανικής σκηνής. Πώς ακούγεται η παρότρυνση της Marina Abramovic για αντίσταση στο Σύστημα, μέσα στη Μεγάλη Σκηνή της Στέγης; Όπως χαρακτηριστικά υπογραμμίζεται στο πρόγραμμα του φεστιβάλ Transitions 1. Balkans, σχετικά με την παρουσία των καλλιτεχνών που συμμετέχουν: «Κινούμενοι τολμηρά στα όρια της περφόρμανς, του χορού, του θεάτρου, των εικαστικών και της μουσικής ... τα τελευταία χρόνια “ταράζουν” τη διεθνή σκηνή με τις ριζοσπαστικές φόρμες, την ποιητική δύναμη και τον έντονα πολιτικοποιημένο χαρακτήρα τους, θα μετατρέψουν ... τη Στέγη σε ανοιχτή πλατφόρμα καλλιτεχνικού διαλόγου και κριτικού στοχασμού αποκαλύπτοντάς μας την άγνωστη όψη των Βαλκανίων, μακριά από τα τρέχοντα στερεότυπα της Δύσης». Το πρόγραμμα της Στέγης τοποθετείται λοιπόν απέναντι στα στερεότυπα; Η συμμετέχουσα Ana Vujanovic, σε συνέντευξη, υπογραμμίζει: «Αν το θέατρο μεταμορφωνόταν σε έναν δημόσιο χώρο όπου οι πολίτες μαζεύονται για να στοχαστούν και να συζητήσουν για την κοινωνία τους, τότε η κοινωνία

Re-questioning

Αναδυόμενες πολιτικές σχεδιασμών για την πόλη

γράφει η **Βασιλική Παναγιωτοπούλου**

θα ήταν πολύ διαφορετική». ¹ Ό,τι δεν έγινε για την Πανεπιστημίου. Αντί να προκριθούν συμμετοχικές διαδικασίες σχεδιασμού, οι όποιες συζητήσεις, ζυμώσεις, εκθέσεις, ανοιχτές εκδηλώσεις έρχονται εκ των υστέρων να καλύψουν το κενό. Στερηθήκαμε μια ανοιχτή συμμετοχική διαδικασία, που αφορά το δικαίωμα στον δημόσιο χώρο.

Το κέντρο στολίζεται για να υποδεχθεί επενδύσεις; Από τόπος συγκέντρωσης των μικροεπαγγελματιών, των μικροεμπόρων, του λιανεμπορίου και των ελευθεροεπαγγελματιών, μηχανικών, δικηγόρων, γιατρών, μεταλλάσσεται, εξευγενίζεται, για ποιους; Την προμετωπίδα της μεταμόρφωσης την έχει αναλάβει ο πολιτισμός, ο οποίος συγκροτεί το νέο «καινοτομικό» εργαλείο για το επιχειρείν.

Ο όρος δημιουργική βιομηχανία (creative industry) προωθείται ως μια ιδιαίτερα δυναμική και αναπτυσσόμενη συνιστώσα της οικονομίας των πόλεων. Οι σύγχρονοι εκτοπισμοί δεν σχεδιάζονται μόνο σε μυστικές συναντήσεις κρατούντων, δεν εξαγγέλλονται με καινούρια ρυθμιστικά σχέδια, δεν περικλείονται σε θεσμοθετημένες Πολεοδομικές Ζώνες. Μεθοδεύονται άρρητα από τη δυναμική του Κεφαλαίου, που μετασχηματισμένο σε Πολιτισμό ορίζει διαδρομές, οριοθετεί περιοχές ελέγχου. Τέχνη και πολιτισμός συγκροτούν τις νέες επεμβατικές πολιτικές στον δημόσιο χώρο. Μέσα από τη δυσφορία του σύγχρονου κόσμου

Οδός Πανεπιστημίου, Μεγ. Παρασκευή, Απρίλιος 2014

φωτ. Κωνσταντίνα Θεοδώρου

φωτ. Κωνσταντίνα Θεοδώρου

απέναντι στη στενή σύλληψη και απόδοση των ορθολογικών αντιλήψεων, η διαμετρικά αντίθετη, καλλιτεχνική δημιουργικότητα, μέσα από την ευρύτητα και τη διαρκή ανοικτότητά της, προσελκύει το ευρύ κοινό. Γίνεται ένα ευφυές εργαλείο προώθησης στρατηγικών απέναντι στις περιοριστικές επιστήμες, που προσπαθούν να αναπτύξουν αλγόριθμους και μαθηματικές εξισώσεις για να αιτιολογήσουν τις πολιτικές επιβολές τους. Κεντρικό στρατηγικό ενδιαίτημα: χρησιμοποίηση των τεχνών και των δραστηριοτήτων των πολιτιστικών φορέων ως μέρος της αστικής ανάπτυξης. Πρωτοβουλίες για την προώθηση του πολιτισμού στον δημόσιο χώρο, biennale τέχνης και φεστιβάλ δρόμου, εργαστήρια ιδεών,

εκθέσεις graffiti, κλπ., σχηματοποιούν το πλαίσιο. Εδώ μέσα εντάσσεται και η εμπλοκή της Στέγης με τα της Πανεπιστημίου. Πρόκειται για έναν καλοσχεδιασμένο «αυθορμητισμό», που αποσπά τα μάτια του κοινού από την πραγματικότητα της εξουσίας.

Θέλουμε οι άνθρωποι να μπορούν να εκφράσουν τις δικές τους ευαισθησίες, τις πεποιθήσεις τους, τα πάθη τους, χωρίς τις διαμεσολαβήσεις των ειδικών; Το διακύβευμα που συντίθεται γίνεται πιο περίπλοκο. Οι αφηγήσεις για την πόλη οργανώνουν μια εμπειρία αυτο-αναγνώρισης. Μας βοηθούν να δημιουργούμε οι ίδιοι την εικόνα για τον εαυτό μας μέσα σ' ένα οικείο περιβάλλον. Να γίνουμε μέρος μιας ιστορίας, να κερδίσουμε μια αίσθηση γενεαλογίας. Στήνεται έτσι ένας οδηγός προόδου, μια αφήγηση για το από πού ήρθαμε, πού βρισκόμαστε και πού μπορούμε να φθάσουμε. Αυτό παρέχει μια βασική δομή στην εμπειρία του χρόνου και είναι ζητούμενο για όλες τις κατηγορίες των κατοίκων. Η παροχή πόρων σε ευρύτερα και μικρότερης ανάγκης έργα θα προσφέρει σε πλατιές ομάδες πολιτών ένα ικανοποιητικό επίπεδο δημόσιας διαβίωσης. Στις υποβαθμισμένες γειτονιές της Κυψέλης, του Άγιου Παντελεήμονα, των Πετραλώνων, της Ακαδημίας Πλάτωνος, έργα ανάσας θα ενισχύσουν στους κάτοικους το δικό τους προσωπικό αφήγημα της πόλης και της σχέσης τους μαζί της. Το πνεύμα των πόλεων απαιτεί δουλειά μέσα από τη συμμετοχική δημοκρατία, την τοπικότητα και την αλληλεγγύη, τη διαγενεακή ατζέντα, την «ευγένεια» του δρόμου. Οι αγώνες για τον αστικό χώρο και την ποιότητα της καθημερινότητας στις γειτονιές είναι εξαιρετικά κρίσιμοι. Η κοινωνική δημοκρατία μπορεί να ενισχυθεί μέσα από διαδρομές και διεκδικήσεις για το χώρο και την πόλη. Το καίριο και σημαντικό είναι να ανοίξουμε νέους δρόμους. Να προσπαθήσουμε για μια πιο βιώσιμη, πιο ισότιμα καταμερισμένη κοινωνική τάξη πραγμάτων, που οι κεντρικά ακολουθούμενες πολιτικές σκόπιμα την παραβλέπουν, προτάσσοντας καλογυαλισμένα συμφέροντα.

Σημείωση

1. «Τα Βαλκάνια δεν υπάρχουν στον ενικό...», συνέντευξη στον Σπύρο Κακουριώτη, *Αυγή*, Κυριακή 9 Μαρτίου 2014. Στη Στέγη παρουσίασε μαζί με τον Sasa Asentic το «On Trial Together», ένα υβριδικό θέαμα με τη συμμετοχή των θεατών.

Στηρίξτε την έκδοση του περιοδικού “αρχιτέκτονες” με τις απόψεις σας

Η Σ.Ε. ενημερώνει όλους τους συναδέλφους/-ισσες και φίλες/-ους αναγνώστες που επιθυμούν να στείλουν τις απόψεις ή τα σχόλιά τους:

Είναι μέσα στις προθέσεις της Σ.Ε. η δημοσίευση των άρθρων στην έντυπη έκδοση, εφόσον η θεματολογία τους άπτεται των ενδιαφερόντων του περιοδικού και δεν ξεπερνούν τις 850 λέξεις.

Η αποστολή θα γίνεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στο e-mail: sadas-pea@tee.gr

Υιοθεσίες δημοσίου χώρου

Τα παρεπόμενα για τον δημόσιο βίο

γράφει η **Κωνσταντίνα Θεοδώρου**

Στο περιθώριο των καυτών μεγάλων θεμάτων της πολεοδομικής επικαιρότητας, κάποιες μικρότερες ειδήσεις, που ίσως να μη φαίνονται εξαρχής άξιες προσοχής, με τρόπο ήσυχο, απαλό κι επικίνδυνο έρχονται να προετοιμάσουν το έδαφος μιας νέας συνθήκης για τον δημόσιο χώρο στην Ελλάδα. Πρόκειται για την ιδιωτική διαχείριση του δημόσιου χώρου, ένα μοντέλο εξαιρετικά οικείο στο εξωτερικό, θεσμοθετημένο με διάφορες παραλλαγές, το οποίο στη χώρα μας δεν έχει ακόμα επίσημη νομική μορφή, αν και τα παρακάτω παραδείγματα προλειαίνουν το έδαφος γι' αυτήν, εκμαιεύοντας πρώτα την κοινωνική νομιμοποίηση και συναίνεση. Στη σκιά λοιπόν των μεγάλων θεμάτων, τον τελευταίο χρόνο είχαμε τις εξής μικρές ειδήσεις. Καταρχάς την απόφαση του Δήμου να παραχωρήσει τον Εθνικό Κήπο στο ίδρυμα NEON Δασκαλοπούλου για να στεγάσει τη συλλογή γλυπτών του οργανώνοντας μπιενάλε γλυπτικής και άλλα events, την πρωτοβουλία της «υιοθεσίας» της πλατείας Συντάγματος από τον ιδιοκτήτη του Μεγάλη Βρετανία, και την πρωτοβουλία της ΜΚΟ «Παραδείγματος Χάριν» να ανακαινίσει τις παιδικές χαρές της Αθήνας, ξεκινώντας με την πρώτη παιδική χαρά στο Κουκάκι. Η πρώτη υπόθεση, του ιδρύματος NEON, βρίσκεται, ευτυχώς, αυτή τη στιγμή στα δικαστήρια, έπειτα από παρέμβαση των Φίλων του Εθνικού Κήπου, μιας και θα υπήρχαν αλλοιώσεις στη μορφή και λειτουργία του κήπου, ενώ ενάντια στην πρωτοβουλία της «Παραδείγματος Χάριν» ξεσπώθηκε όλη η γειτονιά, αντιδρώντας για το κόψιμο δέντρων και το έντονα επεμβατικό design. Στην περίπτωση του Εθνικού Κήπου και της παιδικής χαράς, οι επεμβάσεις αλλοίωσης του υπάρχοντος τοπίου και το κόψιμο των δέντρων χτύπησαν κάποιες ευαίσθητες χορδές. Αντιθέτως, το γυάλισμα των μαρμάρων στο Σύνταγμα δεν ενόχλησε καθόλου – ίσως γιατί κανείς δεν έδωσε σημασία στη συνέχεια της είδησης, πως ο ιδιοκτήτης του ξενοδοχείου αναλαμβάνει και τη διατήρηση της πλατείας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Πλήθος εκδηλώσεων, υπερβολικός σχεδιασμός, υπερβολική καθαριότητα είναι μέσα στα στοιχεία που συνιστούν μια παθογένεια του όρου «δημόσιος», σύμφωνα με την έρευνα των Németh & Schmidt¹ που έγινε για να εξετάσει το κατά πόσο επηρεάζεται ο δημόσιος χαρακτήρας στην περίπτωση των ολοένα αυξανόμενων POPS (ιδιωτικής διαχείρισης/ιδιοκτησίας δημόσιοι χώροι) της Νέας Υόρκης.

Για τους διαρκώς διογκούμενους μητροπολιτικούς Δήμους, το τελευταίο σε προτεραιότητα και βαθμό επειγόντος έξοδο που θα μπορούσαν να κάνουν είναι η συντήρηση δημόσιων χώρων. Νέες μεγάλες εκτάσεις

Dos Jotas / DON'T EVEN THINK. New York series 2014

πηγή: dosjotas.blogspot.gr/2014/03/dont-even-think-new-york.html

προστίθενται συνεχώς στο χάρτη και μια λύση επείγει για τα ρετάλια που περισσεύουν από ό,τι είναι ιδιωτικό. Στις πιο απόκεντρες περιοχές και στα προάστια η διασπορά των συλλογικών διαδικασιών έχει ανακουφίσει αρκετά τους Δήμους. Όταν όμως μιλάμε για τα κέντρα των πόλεων, όπου το διακύβευμα είναι πιο σοβαρό για να αφηθεί στον συλλογικό πειραματισμό και στην αυτοδιαχείριση, οι Δήμοι καταφεύγουν στις εταιρείες, ακόμα κι αν πρόκειται για κεντρικούς, κομβικούς στη δημόσια ζωή χώρους, όπως το Central Park ή η Potsdamer Platz, είτε τώρα η περίπτωση του Εθνικού

Από την επέμβαση της ΜΚΟ «Παραδείγματος Χάριν» στην παιδική χαρά στο Κουκάκι (πριν και μετά), πηγή: atheofobos2.blogspot.gr/2013/08/blog-post_5.html

Κήπου και της πλατείας Συντάγματος. Για την ακρίβεια, είναι οι εταιρίες που καταφεύγουν στον Δήμο κερδίζοντας ανταποδοτικά οφέλη από τους δημόσιους χώρους που βρίσκονται συνήθως σε άμεση γειτνίαση μ' αυτές. Πολλές μελέτες έχουν γίνει για να διερευνήσουν τα τυχόν μελανά σημεία της φαινομενικά ευεργετικής για την πόλη πρωτοβουλίας. Εστιάζοντας στο ερώτημα του «publicness», οι Németh & Schmidt, προσπαθώντας να είναι όσο το δυνατόν πιο αντικειμενικοί, εισάγουν διάφορα μοντέλα μέτρησης, βαθμολογώντας παράγοντες όπως ο φωτισμός, η ασφάλεια, η άνεση, η προσβασιμότητα, η ποικιλία χρήσεων, ο φιλικός προς το χρήστη σχεδιασμός κτλ. Αυτό που προκύπτει είναι ότι γενικώς οι δημόσιοι χώροι αυτής της κατηγορίας έχουν πολλά στοιχεία που «έλλκουν» το κοινό, όπως καθιστικά, φωτισμός κτλ., αλλά απ' την άλλη έχουν και πάρα πολλά στοιχεία που ελέγχουν τη χρήση, την πρόσβαση, και τις συμπεριφορές. Ευνοείται δηλαδή αριθμητικά η προσέλευση, αλλά περιορίζεται η κοινωνική μείξη.

Στους «υιοθετημένους χώρους», οι κάμερες, συνδυσασμένες με άλλες άυλες μεθόδους ελέγχου, λειτουργούν πολύ πιο αποτρεπτικά από τα φυσικά στοιχεία ελέγχου, όπως η περίφραξη, οι πινακίδες κανονισμών κτλ. των «ορφανών» δημόσιων χώρων. Κυρίως όμως ο έλεγχος της πρόσβασης και της συμπεριφοράς επιτυγχάνεται μέσα από ένα σύνθετο πλέγμα λεπταίσθητης υποβολής, που χρησιμοποιεί το design και το event ως στοιχεία διαφύλαξης της τάξης και της ασφάλειας. Διαφημιστικές πινακίδες, υπερσχεδιασμός των λεπτομερειών, υπερκαθαριότητα υπογραμμίζουν μια διαρκή και πανταχού παρούσα άνωθεν εποπτεία, έτοιμη να επέμβει για να επαναφέρει την τάξη, υποσυνείδητα αποτρεπτική για κάθε μη τυπική συμπεριφορά. Το στοιχείο δε που λειτουργεί πιο αποτρεπτικά απ' όλα είναι οι έντονες χρήσεις, το «γεμάτο» πρόγραμμα. Στο site που περιλαμβάνει όλους τους POPS της Νέας Υόρκης προωθείται η ευγενής άμιλλα των εταιριών με επιβράβευση του καλύτερα διαμορφωμένου, με το πιο πλούσιο πρόγραμμα χώρου. Μερικοί μάλιστα δημόσιοι χώροι έχουν δικά τους sites, με πρόγραμμα που συναγωνίζεται πολιτιστικά ιδρύματα.

Αυτό που μοιάζει να είναι δείγμα υγείας, η υπερβολική ζωντάνια, λειτουργεί τελικά υπέρ του αποκλεισμού. Τα events προσκαλούν πλήθος κόσμου, δίνουν την αίσθηση της ζωντάνιας, αλλά απ' την άλλη δημιουργούν ένα κλειστό σύμπαν για θεατές συναφών ενδιαφερόντων, αποκλείουν όσους αναζητούν απλώς μια διαφυγή, αποτελούν εντέλει μια σκηνοθεσία δημόσιας ζωής, δεν είναι δημόσια ζωή. Εμποδίζουν να αναδυθεί ακούσια και αυθόρμητα το πραγματικό γεγονός της πόλης.

Ενώ ο δημόσιος χώρος θα έπρεπε να είναι το κενό πεδίο-δοχείο της κοινωνικής ζωής, η ιδιωτική διαχείριση φροντίζει να γεμίσει ασφυκτικά αυτόν τον κενό χώρο, δημιουργώντας όλο και πιο φρενήρεις καταστάσεις και περιβάλλοντα, αποδυναμώνοντας τα κοινωνικά αντανάκλαστα και συνδέοντας την αστική εμπειρία με έναν αυτιστικό εθισμό κατανάλωσης εμπειριών.

Επιτυχημένος δημόσιος χώρος δεν είναι αυτός που συγκεντρώνει τα πλήθη, σφύζοντας από ζωντάνια, αλλά αυτός που μπορεί να τους συμπεριλάβει όλους προσφέροντας ένα καταφύγιο μέσα στα όλο και πιο διασπαστικά, αγχωτικά, περιβάλλοντα των σύγχρονων πόλεων. Είναι και ο ήσυχος χώρος της απόσυρσης και της διαφυγής, και τέτοια είναι η περίπτωση του Εθνικού Κήπου. Η αυξημένη έμφαση στο πλούσιο πρόγραμμα, στην ασφάλεια και στο design απειλεί τη δυνατότητα να δημιουργήσουμε και να διατηρήσουμε απλούς κενούς δημόσιους χώρους, ανοιχτούς και φιλόξενους για όλους, ανοιχτούς στο τυχαίο συμβάν της πόλης.

Δεν είναι τυχαίο ότι, καθώς ο ζωντανός δημόσιος χώρος αποδεικνύεται ως το κομβικό σημείο στην προσέκλυση της επιχειρηματικότητας και ειδικά της νεανικής δημιουργικής επιχειρηματικότητας, τα ισχυρότερα ιδρύματα της Αμερικής σχηματίζουν διεθνείς πλατφόρμες για την έρευνα, μελέτη και προώθηση των καλών δημόσιων χώρων. Ωστόσο ο πραγματικά δημόσιος χώρος εκ φύσεως δεν μπορεί να παραχθεί από καμία ατομική πρωτοβουλία· είναι προϊόν της συλλογικής μας ύπαρξης και δράσης στο χώρο της πόλης.

Στην έρευνά τους οι Németh & Schmidt κάνουν έκκληση στους Δήμους να σταματήσουν να επιβραβεύουν το έντονο πρόγραμμα, να επενδύσουν σε πιο «ήσυχους», απλούς δημόσιους χώρους, χώρους που θα τους περιλαμβάνουν όλους. Ωστόσο η Amanda Burden, υπεύθυνη για το σχεδιασμό δημόσιων χώρων του δήμου της ΝΥ, σε ομιλία της στο TedTalks για τους δημόσιους χώρους καταλήγει ως εξής: «πιστεύω πως μια επιτυχημένη πόλη είναι σαν ένα φανταστικό πάρτι. Οι άνθρωποι μένουν γιατί περνάνε τέλεια». Ξεκινώντας προφανώς ότι και στα καλύτερα πάρτι υπάρχουν κάποιιοι που δεν ξέρουν να χορέψουν. Η πόλη ανήκει και σ' αυτούς.

Σημείωση

1. Jeremy Németh – Stephen Schmidt, «The privatization of public space: modeling and measuring publicness», *Environment and Planning B: Planning and Design*, 2011, T. 38, σελ. 5-23.

Το παραλιακό μέτωπο της Αθήνας: δημόσιες πολιτικές διαχείρισης του χώρου

γράφει η Έρση Φιλιππούλου
αρχιτέκτων-νομικός

Στην πρόσφατη πεντηκονταετία των ραγδαίων χωρικών αλλαγών, το παραλιακό μέτωπο της Αθήνας προς τον Σαρωνικό διαμορφώθηκε με εντελώς άναρχο τρόπο: αποσπασματικές ρυθμίσεις, πολυδιάσπαση αρμοδιοτήτων, κοντόφθαλμες τοπικές παρεμβάσεις και ανοχή στις αυθαιρεσίες, μικρές και μεγάλες. Κάποιες νομοθετικές προσπάθειες της προηγούμενης δεκαετίας για να μπει μία τάξη (νόμος του 2001¹ για τον αιγιαλό και την κοινή του χρήση ανά την επικράτεια, προεδρικό διάταγμα του 2004² με χρήσεις γης και όρους δόμησης για την παραλιακή ζώνη από τον Φαληρικό Όρμο μέχρι την Αγία Μαρίνα) δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα, διότι δεν εφαρμόστηκαν στην πράξη. Αποδείχτηκε έτσι η απροθυμία του πολιτικού συστήματος να συγκρουσθεί με τα μικρότερα ή μεγαλύτερα συμφέροντα που είχαν εγκατασταθεί σταδιακά στην περιοχή.

Επειδή η προβληματική διαχείριση των παραθαλάσσιων περιοχών δεν αποτελεί αποκλειστικά ελληνικό φαινόμενο, η παγκόσμια κοινότητα συμφώνησε στη Διάσκεψη του Ρίο το 1992 να επιβάλει την «Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών (ΟΔΠΖ)»,³ με στόχο την ισορροπία ανάμεσα στις οικονομικές πιέσεις και τη μακροπρόθεσμη

κοινωνική ωφέλεια. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσαρμόστηκε το 2009 με την υπογραφή αντίστοιχου Πρωτοκόλλου για τις παράκτιες ζώνες της Μεσογείου,⁴ που τέθηκε σε ισχύ την 24/3/2011. Η χώρα μας συνυπέγραψε τα παραπάνω, αλλά στην πράξη συνεχώς παλινδρομεί.

Για το αθηναϊκό παραλιακό μέτωπο, το θέμα τίθεται με οξύτητα τώρα, καθώς η οικονομική κρίση αύξησε κατακόρυφα τις πιέσεις για αξιοποίηση, ενώ η υπάρχουσα κατάσταση της περιοχής, παρότι προβληματική, δεν έχει δημιουργήσει τετελεσμένα. Αξιοποίηση ναι, αλλά με ποιους όρους; Το υπό διαβούλευση Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αττικής 2021 προδιαγράφει για τον άξονα από τον Φαληρικό Όρμο μέχρι τη Βουλιαγμένη την «... εξασφάλιση του ανοίγματος του μητροπολιτικού συγκροτήματος της Αθήνας προς το παραλιακό μέτωπο και τη λειτουργική διασύνδεση με αυτό, με την ανάπτυξη χρήσεων πολιτισμού, τουρισμού, αναψυχής και αθλητισμού μητροπολιτικής εμβέλειας, καθώς και τη διασφάλιση της συνέχειας και της προσπελασιμότητας της παράκτιας ζώνης για όλους τους κατοίκους και τους επισκέπτες της πόλης». ⁵ Κανείς δεν θα μπορούσε να διαφωνήσει. Οδεύουμε όμως σ' αυτόν τον δρόμο;

Χάρτης του παραλιακού μετώπου. Υπόβαθρο OpenStreetMap

Πρόταση ολοκληρωμένης ανάπλασης του Φαληρικού Όρμου, πηγή: www.ypeka.gr

Μόντε Κάρλο, φωτ. της συγγραφέως

Ένα πρώτο δείγμα των νέων πολιτικών υπήρξαν οι νέες ρυθμίσεις του 2012 για την παραλιακή περιοχή του Αγίου Κοσμά που πρόκειται να συνενωθεί με το πρώην αεροδρόμιο Ελληνικού. Με νόμο⁶ εγκρίθηκαν χρήσεις γης και όροι δόμησης διαφορετικοί από αυτές του π.δ. του 2004 και δόθηκε η δυνατότητα μετατόπισης του αιγιαλού προς τη θάλασσα με προσχώσεις. Οι διατάξεις αφορούσαν τότε την αξιοποίηση του χώρου με βάση ένα συγκεκριμένο master plan από την «Ελληνικό ΑΕ»,⁷ ανώνυμη εταιρεία του δημοσίου. Στη συνέχεια, όμως, τα αρχικά δεδομένα άλλαξαν. Οι μετοχές της «Ελληνικό ΑΕ» μεταβιβάστηκαν στο Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου ΑΕ (ΤΑΙΠΕΔ), το οποίο προτίθεται να τις παραχωρήσει σε ιδιώτη επενδυτή μαζί με τη γη (πλήρη κυριότητα στο 30%⁸ και δικαίωμα επιφανείας⁹ για 99 χρόνια στο υπόλοιπο 70%) για εκμετάλλευση. Οι επιμέρους όροι δεν είναι ακόμη γνωστοί, αλλά δεν φαίνεται να έχουν ληφθεί υπόψη ούτε οι κατευθύνσεις του Ρυθμιστικού Σχεδίου, ούτε η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας για την –ήπια– διαχείριση των παράκτιων περιοχών.¹⁰

Ένα δεύτερο δείγμα πολιτικής είναι η ίδρυση το 2003 μιας ανώνυμης

εταιρείας του δημοσίου με την επωνυμία «Παράκτιο Αττικό Μέτωπο ΑΕ»¹¹ και σκοπό τη «... διοίκηση, διαχείριση και αξιοποίηση» ακινήτων του Δημοσίου, ΝΠΔΔ και ιδιωτών, στην περιοχή μεταξύ του Σταδίου Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ) και του Σουνίου (πλην του Ελληνικού-Αγίου Κοσμά, του ΣΕΦ, του Αστέρα Βουλιαγμένης και των μαρινών Αλίμου και Γλυφάδας). Στα ακίνητα που είτε θα παραχωρούνται σ' αυτήν με κοινές υπουργικές αποφάσεις είτε θα μεταβιβάζονται με άλλο τρόπο, η εταιρεία θα μπορεί να εκτελεί οποιαδήποτε διαχειριστική πράξη, με μόνο περιορισμό ότι η τυχόν μεταβίβαση κυριότητας θα γίνεται με τη σύμφωνη γνώμη του ΤΑΙΠΕΔ.

Μια ανεξάρτητη κρατική εταιρεία, που θα λειτουργούσε ως ενιαίος φορέας διαχείρισης της παραλιακής ζώνης με στρατηγικό σχεδιασμό και συνέργειες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, θα ήταν απολύτως συμβατή με τα προαπαιτούμενα της ΟΔΠΖ. Δυστυχώς, η πρώτη διαχειριστική πράξη της ΑΕ δείχνει μια εντελώς διαφορετική αντίληψη: αντί μιας συνολικής πρότασης στην οποία θα υπάγονταν οι επιμέρους δράσεις, έσπευσε να αναθέσει τοπογραφική μελέτη 10 ακινήτων «... που θα περιέλθουν σε αυτή»,¹² σαν να πρόκειται για μια οποιαδήποτε ιδιωτική εταιρεία που διερευνά οικόπεδα για αντιπαροχή.

Αν όμως το τελικό ζητούμενο είναι η μόχλευση οικονομικής ανάπτυξης, που πράγματι χρειάζεται επειγόντως, αυτή είναι κάτι πολύ πιο σύνθετο από την εκμετάλλευση μερικών δημόσιων ακινήτων. Την υποψία ότι η πολυδιαφημισμένη «αξιοποίηση» αποτελεί ουσιαστικά ρευστοποίηση του ενεργητικού μιας πτωχευμένης χώρας (ξεκινώντας από τα πλέον ευπώλτα περιουσιακά της στοιχεία) την ενισχύει η δυστοκία εφαρμογής του master plan για την ανάπλαση του υποβαμισμένου σήμερα Φαληρικού Όρμου. Το πρόγραμμα δημιουργίας Μητροπολιτικού Πάρκου δημοσίου χαρακτήρα, που συντάχθηκε το 2010-2011 από ομάδα μελετητών με τη συνεργασία του Renzo Piano και τη χρηματοδότηση του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος και διέπεται από μια φιλοσοφία ήπιας διαχείρισης, εγκρίθηκε κατ' αρχήν το 2010 με νόμο,¹³ αλλά μετά την εκπόνηση των εφαρμοστικών μελετών χρειαζόταν η τελική έγκριση με προεδρικό διάταγμα. Η διετής όμως καθυστέρηση της έκδοσης του τελευταίου¹⁴ είχε ως αποτέλεσμα να καθεί η χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ 2007-2013 για τα συγκοινωνιακά και αντιπλημμυρικά έργα που αποτελούν προϋπόθεση για την ανάπλαση.¹⁵ Γραφειοκρατική βραδύτητα ή κρυφή αλλαγή πορείας προς μια διαφορετική αντιμετώπιση του χώρου;¹⁶

Το ζήτημα δεν είναι μόνον οικονομικό, αλλά και πολεοδομικό. Ποιο είναι εντέλει το «αφήγημα» για το παραλιακό μας μέτωπο; Ένα αθηναϊκό Μόντε Κάρλο με τις τεράστιες υπεραξίες real estate που δημιουργεί ή μια δεύτερη μεταολυμπιακή Βαρκελώνη με την ισορροπημένη αστική και οικονομική ανάπτυξη που επέτυχε;

Οι δανειστές της χώρας, η κυβέρνηση, η αυτοδιοίκηση, οι ιδιώτες επενδυτές, οι εγκατεστημένοι χρήστες, οι πολίτες της Αθήνας, έχουν ο καθένας τη δική του ατζέντα, ενώ η δημόσια συζήτηση κυριαρχείται από το μανιχαϊστικό δίπολο εξιδανίκευσης/δαιμονοποίησης των ιδιωτικοποιήσεων. Είναι γεγονός ότι οι επιπτώσεις των ιδιωτικοποιήσεων διεθνώς υπήρξαν αλλού καταστρεπτικές και αλλού θετικές για το ευρύτερο δημόσιο συμφέρον. Το αποτέλεσμα εξαρτάται από τη στάθμιση των προτεραιοτήτων και από τους όρους που τίθενται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. «Ο

Θεός βρίσκεται στη λεπτομέρεια», όπως έλεγε ο Mies van der Rohe, ή ο διάβολος, όπως συνηθίζουμε να λέμε εμείς...

Σημειώσεις

1. Ν. 2971/2001, Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις, (ΦΕΚ 285/Α/2001).
2. Π.Δ. της 1.3.2004, Καθορισμός ζωνών προστασίας χρήσεων γης και όρων και περιορισμών δόμησης στην παραλιακή ζώνη της Αττικής από το Φαληρικό Όρμο μέχρι την Αγία Μαρίνα Κρωπίας (ΦΕΚ 254/Δ/5.3.2004).
3. Rio, Earth Summit, United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, 1992.
4. ΕΕ, Πρωτόκολλο για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου, Μαδρίτη, 21.1.2008, Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ L34/19/4.2.2009.
5. Σχέδιο νόμου, Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας-Αττικής, Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης (υπό διαβούλευση), άρθρο 11.
6. Ν. 4062/2012, Αξιοποίηση του πρώην Αεροδρομίου Ελληνικού – Πρόγραμμα ΗΛΙΟΣ – Προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/28/ΕΚ) – Κριτήρια Αειφορίας Βιοκαυσίμων και Βιορευστών (Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/30/ΕΚ) (ΦΕΚ Α' 70/30.03.2012), άρθρο 2.
7. Ν. 3943/2011, Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, στελέχωση των ελεγκτικών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών (ΦΕΚ Α' 66/31.03.2011), άρθρο 42.
8. «ΤΑΙΠΕΔ: Προς διάθεση το 100% της Ελληνικό ΑΕ», 21.11.2012, <http://www.capital.gr/Articles.asp?id=1672307>.
9. Το «δικαίωμα επιφανείας» είναι εμπράγματο δικαίωμα που θεσμοθετήθηκε το 2011 για να αποφεύγεται η οριστική εκποίηση της δημόσιας περιουσίας. Άρθρα 18-26 του ν. 3986/2011, Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015, ΦΕΚ Α'/152/1.7.2011.
10. ΣτΕ 3346/1999, ΣτΕ 978/2005, 1500/2000, 1790/1999, 1129/1999, 3344/1999, 4011/2004.
11. Άρθρο 16 του ν. 4146/2013, Διαμόρφωση Φιλικού Αναπτυξιακού Περιβάλλοντος για τις Στρατηγικές και Ιδιωτικές Επενδύσεις και άλλες διατάξεις, (ΦΕΚ Α' 90/18.04.2013).
12. Σύμβαση παροχής υπηρεσιών της 4.10.2013 (δημοσίευση στη Διαύγεια την 16/1/2014): <http://static.diavgeia.gov.gr/doc/%CE%92%CE%99%CE%A84%CE%9F%CE%9E%CE%A7%CE%91-359>.
13. Ν. 3843/2010, Ταυτότητα κτιρίων, υπερβάσεις δόμησης και αλλαγές χρήσης, μητροπολιτικές αναπλάσεις και άλλες διατάξεις, (ΦΕΚ 62/Α/2010), άρθρο 11.
14. Π.Δ. 26.11.2013, Έγκριση προγράμματος ολοκληρωμένης ανάπλασης του Φαληρικού Όρμου και Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού, (ΦΕΚ 443/ΑΑΠ/06.12.2013).
15. Λιάλιος Γ., ««Παγώνουν» την ανάπλαση του Φαληρικού», εφημερίδα Καθημερινή, 2.2.2014, <http://www.kathimerini.gr/751733/article/epikairothta/ellada/pagwnoun-thn-anaplash-toy-falhrkoy>.
16. Λιάλιος Γ., «Κινδυνεύει η ανάπλαση στο Φάληρο», εφημερίδα Καθημερινή, 2.4.2014, <http://www.kathimerini.gr/760821/article/epikairothta/ellada/kindyneyei-h-anaplash-sto-falhro>.

Παραλία Barceloneta στη Βαρκελώνη, φωτ. Sergi Larrira, πηγή: en.wikipedia.org

Αειφορική ανάπτυξη του Ελληνικού και το πρόγραμμα Zofnass

γράφει ο Σπύρος Πολλάλης

Με τη διπλή ιδιότητα του πανεπιστημιακού καθηγητή και του μάνατζερ, ο αρχιτέκτων Σπύρος Πολλάλης, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ και πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Ελληνικών ΑΕ την περίοδο 2011-2013, παρουσιάζει μια προσέγγιση για την αξιοποίηση του Ελληνικού διαφορετική τόσο από εκείνη του ΕΜΠ όσο και από αυτή που τελικά εφαρμόζει η ελληνική πολιτεία μέσω του ΤΑΙΠΕΔ.

Η αειφορία ήταν μια από τις βασικότερες επιδιώξεις μας στο σχέδιο για το Ελληνικό και στηρίχτηκε στην έρευνα του προγράμματος Zofnass (<http://research.gsd.harvard.edu/zofnass/>) που παράλληλα διπύθυνα στο Harvard University. Ίδρυσα το πρόγραμμα Zofnass το 2008 με σκοπό τη δημιουργία ενός συστήματος αξιολόγησης για την αειφορία των υποδομών, αντίστοιχο των συστημάτων αξιολόγησης της αειφορίας κτηρίων. Μετά την ολοκλήρωση της έρευνας για τις υποδομές, το σύστημα αξιολόγησης είναι εμπορικά διαθέσιμο από το Institute for Sustainable Infrastructure, ISI (www.sustainableinfrastructure.org), με την ονομασία Envision. Από το 2011, η έρευνα στο Harvard εστιάζεται πλέον στην αειφορία συστημάτων υποδομών και πόλεων, και σε οικονομικές αναλύσεις.

Σύμφωνα με τις αρχές του προγράμματος Zofnass, βασικός στόχος μας στο Ελληνικό ήταν η ισορροπία ανάμεσα (α) στην προστασία του περιβάλλοντος, (β) στην οικονομική ανάπτυξη και (γ) στην κοινωνική ευημερία. Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και το ευρύτερο περιβάλλον της έκτασης, στόχος κάθε σχεδιαστικής απόφασης ήταν να ικανοποιεί κριτήρια σε τέσσερις κατηγορίες: (α) υψηλή ποιότητα ζωής για κατοίκους και επισκέπτες, (β) ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων, (γ) καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και (δ) προστασία του φυσικού κόσμου. Κοινές και συνολικές στρατηγικές αναπτύχθηκαν για την επίλυση των επιμέρους ενοτήτων του σχεδιασμού. Με αυτόν τον τρόπο η εξοικονόμηση μέσω και πόρων συνδυάζεται με την καλύτερη λειτουργία της πόλης. Ενδεικτικά, εφαρμόστηκαν οι ακόλουθες στρατηγικές και σχεδιαστικές αποφάσεις (www.pollalis-hellinikon.com):

1. Συνέργειες και χρήσεις γης

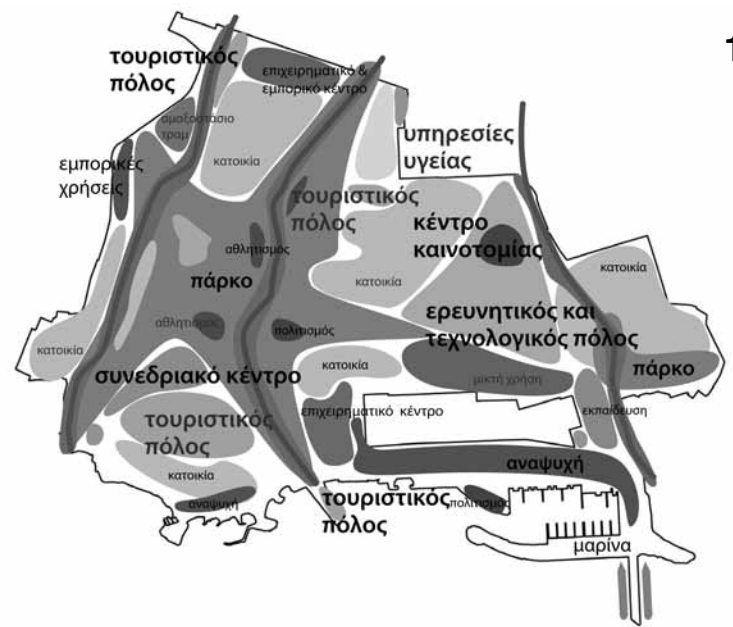
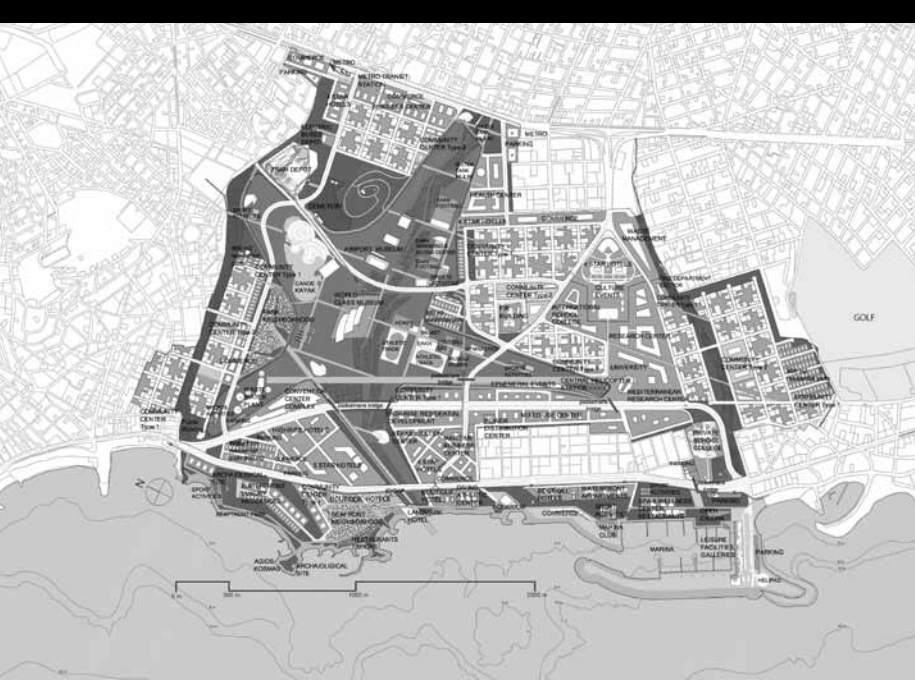
Δύο από τα κύρια χαρακτηριστικά της έκτασης είναι το μεγάλο μέγεθος της και η θέση της κοντά στο κέντρο της πόλης. Σήμερα αποτελεί ένα κενό στον αστικό ιστό. Πρωταρχικός στόχος του σχεδιασμού ήταν οι υποδομές και οι χρήσεις που θα ενταχθούν να μην αφορούν μόνο τη νέα ανάπτυξη, αλλά τις γύρω περιοχές και το σύνολο του Λεκανοπεδίου.

Η δυναμική του χώρου δημιουργείται από τις συνέργειες που προκύπτουν από το συνδυασμό και την εγγύτητα χρήσεων:

- χώροι γραφείων υψηλής ποιότητας – ξενοδοχεία – συνεδριακό κέντρο

- χώρος εκθέσεων – ερευνητικό κέντρο – θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων (incubator)
 - νοσοκομεία – κέντρα αποκατάστασης – ξενοδοχεία – αθλητικές εγκαταστάσεις
 - τουριστικές εγκαταστάσεις – μαρίνα – μουσεία
 - νέες γειτονίες, σχολεία, σε συνέχεια των υφιστάμενων περιοχών κατοικίας στις γύρω περιοχές.
- Για κάθε γειτονιά προβλέπονται τοπικά κέντρα για την κάλυψη των καθημερινών αναγκών: εμπόριο, υπηρεσίες, εκπαίδευση κ.ά., σε ακτίνα 800 μ. και 400 μ., με τα εξής οφέλη:
- μείωση χρήσης αυτοκινήτου
 - μείωση ρύπων και κατανάλωσης ενέργειας
 - βελτίωση κυκλοφοριακών συνθηκών πόλης
 - εξασφάλιση συνθηκών ασφαλείας στους δημόσιους χώρους
 - βελτίωση ποιότητας ζωής.

		Envision Rating System Self-Assessment Checklist						
		Y	N	NA				
QUALITY OF LIFE	PURPOSE	Q1.1 Improve community quality of life	2	1	0	2 of 3	NA 4% No 4%	
		Q1.2 Stimulate sustainable growth and development	3	0	0	3 of 3		
		Q1.3 Develop local skills and capabilities	3	0	0	3 of 3		
	COMMUNITY	Q2.1 Enhance public health and safety	0	0	1	0 of 0		
		Q2.2 Minimize noise and vibration	1	0	0	1 of 1		
		Q2.3 Minimize light pollution	1	0	0	1 of 1		
		Q2.4 Improve community mobility and access	3	0	0	3 of 3		
		Q2.5 Encourage alternative modes of transportation	2	0	0	2 of 2		
		Q2.6 Improve site accessibility, safety and wayfinding	3	0	0	3 of 3		
	WELLBEING	Q3.1 Preserve historic and cultural resources	2	0	0	2 of 2		
		Q3.2 Preserve views and local character	2	0	0	2 of 2		
		Q3.3 Enhance public space	2	0	0	2 of 2		
		TOTAL	24	1	1	24 of 25		
LEADERSHIP	COLLABORATION	LD1.1 Provide effective leadership and commitment	3	0	0	3 of 3	No 11%	
		LD1.2 Establish a sustainability management system	1	0	0	1 of 1		
		LD1.3 Foster collaboration and teamwork	3	0	0	3 of 3		
	MANAGEMENT	LD1.4 Provide for stakeholder involvement	2	1	0	2 of 3		
		LD2.1 Pursue by-product synergy opportunities	1	0	0	1 of 1		
		LD2.2 Improve infrastructure integration	3	0	0	3 of 3		
		LD3.1 Plan for long-term monitoring and maintenance	1	1	0	1 of 2		
	PLANNING	LD3.2 Address conflicting regulations and policies	2	0	0	2 of 2		
		LD3.3 Extend useful life	1	0	0	1 of 1		
				TOTAL	17	2		0
RESOURCE ALLOCATION	MATERIALS	RA1.1 Reduce Net Embodied Energy	2	0	0	2 of 2	NA 20% No 12%	
		RA1.2 Support Sustainable Procurement Practices	0	0	3	0 of 0		
		RA1.3 Use Recycled Materials	1	0	1	1 of 1		
		RA1.4 Use Regional Materials	1	0	1	1 of 1		
		RA1.5 Divert Waste from Landfills	3	0	0	3 of 3		
		RA1.6 Reduce Excavated Materials Taken off Site	3	0	0	3 of 3		
	ENERGY	RA2.1 Provide for Deconstruction and Recycling	0	0	4	0 of 0		
		RA2.2 Reduce energy consumption	3	0	0	3 of 3		
		RA2.3 Commission and monitor energy systems	3	0	0	3 of 3		
		WATER	RA3.1 Protect fresh water availability	4	3	0		4 of 7
			RA3.2 Reduce potable water consumption	3	1	0		3 of 4
			RA3.3 Monitor water systems	4	0	0		4 of 4
				TOTAL	28	5		8
NATURAL WORLD	SITING	NW1.1 Preserve prime habitat	5	0	0	5 of 5	NA 26% No 2%	
		NW1.2 Protect wetlands and surface water	3	0	0	3 of 3		
		NW1.3 Preserve prime farmland	0	0	1	0 of 0		
		NW1.4 Avoid adverse geology	0	0	3	0 of 0		
	LAND & WATER	NW1.5 Preserve floodplain functions	2	0	0	2 of 2		
		NW1.6 Avoid unsuitable development on steep slopes	2	0	0	2 of 2		
		NW1.7 Preserve greenfields	2	0	0	2 of 2		
		NW2.1 Manage stormwater	2	0	0	2 of 2		
		NW2.2 Reduce pesticide and fertilizer impacts	3	0	0	3 of 3		
		NW2.3 Prevent surface and groundwater contamination	4	0	-1	4 of 4		
	BIODIVERSITY	NW3.1 Preserve species biodiversity	4	0	0	4 of 4		
		NW3.2 Control invasive species	1	0	2	1 of 1		
		NW3.3 Restore disturbed soils	1	1	0	1 of 2		
		NW3.4 Maintain wetland and surface water functions	4	0	1	4 of 4		
		TOTAL	33	1	12	33 of 34		
CLIMATE	EMISSION	CR1.1 Reduce greenhouse gas emissions	0	1	1	0 of 1	NA 36% 18%	
		CR1.2 Reduce air pollutant emissions	1	0	1	1 of 1		
	RESILIENCE	CR2.1 Assess climate threat	1	0	0	1 of 1		
		CR2.2 Avoid traps and vulnerabilities	2	0	0	2 of 2		
		CR2.3 Prepare for long-term adaptability	1	0	0	1 of 1		
RESILIENCE	CR2.4 Prepare for short-term hazards	2	0	0	2 of 2			
	CR2.5 Manage heat islands effects	1	0	0	1 of 1			
		TOTAL	8	1	2	8 of 9		

2. Κινήσεις πεζών

Η εξασφάλιση εύκολης και γρήγορης πρόσβασης σε όλη την έκταση με ελάχιστη χρήση ΙΧ ήταν κύριο ζητούμενο του σχεδιασμού, που περιλαμβάνει πυκνό δίκτυο πεζοδρόμων και ποδηλατόδρομων σε συνδυασμό με πολλαπλά σημεία ενδιαφέροντος και δραστηριοτήτων. Το δίκτυο των πεζοδρόμων ακολουθεί κάναβο 300 μέτρων που ισοδυναμεί με περίπου 4 λεπτά περπάτημα. Δημιουργείται έτσι ένα ζωντανό και ασφαλές περιβάλλον για τους πεζούς, ενώ προωθείται ένας υγιεινός τρόπος ζωής. Τα υφιστάμενα δίκτυα Μέσων Μαζικής Μεταφοράς (τραμ, μετρό, λεωφορεία) επεκτείνονται (επέκταση γραμμή τραμ, νέες λεωφορειακές γραμμές) και ενισχύονται με χώρους στάθμευσης, σταθμούς μετεπιβίβασης κ.λπ.

3. Μετατόπιση Ποσειδώνος και απελευθέρωση παραλιακού μετώπου

Η σημερινή Λεωφ. Ποσειδώνος περιορίζει και απομονώνει την παραλιακή ζώνη. Για το λόγο αυτό προτείνεται η εκτροπή της κυκλοφορίας σε νέο άξονα επί υφιστάμενου τροχιόδρομου του αεροδρομίου. Η παλαιά χάραξη διατηρείται ως δρόμος ήπιας κυκλοφορίας. Έτσι το παραλιακό μέτωπο απελευθερώνεται και διευρύνεται επιτρέποντας την ανάπτυξη δραστηριοτήτων και χώρων αναψυχής. Παράλληλα διπλασιάζεται το μέτωπο των οικοπέδων με όψη επί κεντρικού άξονα. Η νέα χάραξη του δρόμου είναι έργο χαμηλού κόστους, καθώς χρησιμοποιεί την υφιστάμενη υποδομή του τροχιόδρομου και δεν απαιτεί κατεδάφιση κτηρίων. Επίσης δεν χρειάζεται η απομάκρυνση του σκυροδέματος του τροχιόδρομου, οπότε αποφεύγονται περιβαλλοντολογικά ζητήματα. Αντίθετα, το εναλλακτικό σενάριο υπογειοποίησης της Λεωφ. Ποσειδώνος στην ίδια θέση θα οδηγήσει στη δημιουργία μεγάλων ραμπών, προβληματικών στην ένταξή τους στον αστικό ιστό, στη μετακίνηση σημαντικών δικτύων αστικών υποδομών (τραμ, αποχέτευση, δίκτυο ηλεκτρισμού κ.λπ.) και στη χρήση αντλιοστασίου.

4. Διαχείριση εδάφους και ρεμάτων, αποκατάσταση οικοσυστημάτων

Κύρια σχεδιαστική στρατηγική είναι η δημιουργία ζωντανών πράσινων χώρων. Εκτεταμένες χωμάτινες και φυτεμένες επιφάνειες συμβάλλουν σε:

- δημιουργία χώρων αναψυχής
- αισθητική αναβάθμιση του αστικού χώρου
- βελτίωση του μικροκλίματος
- απορρόφηση του βρόχινου νερού
- αναπλήρωση του υδροφόρου ορίζοντα
- προστασία και ισορροπία του εδάφους.

Εξαιρετικά σημαντική είναι και η ανασύσταση των, υποβαθμισμένων

σήμερα, υφιστάμενων ρεμάτων. Τα ρέματα έχουν κεντρικό ρόλο στη διαχείριση των ομβρίων και στην προστασία από πλημμύρες. Σταδιακά, θα επανέλθουν ως οικοσυστήματα μεταξύ βουνού και θάλασσας. Οι εκτεταμένοι και συνεχόμενοι πράσινοι χώροι σε συνδυασμό με τα ρέματα θα ενισχύσουν τη βιοποικιλότητα της περιοχής.

5. Το μητροπολιτικό πάρκο σε σχήμα «αστερία»

Το μητροπολιτικό πάρκο, πέρα από μια μεγάλη περιοχή πρασίνου και αναψυχής, λειτουργεί και ως σύνδεση ανάμεσα στις μικρότερες περιοχές πρασίνου που προτείνονται. Εκτείνεται από τη Λεωφ. Βουλιαγμένης μέχρι την παραλία και από το ρέμα Τραχώνων μέχρι το κέντρο της έκτασης. Το σχήμα του αστερία αυξάνει σημαντικά την περίμετρο του πάρκου, τις περιοχές που εφάπτονται σε αυτό και την αλληλεπίδρασή του με την πόλη. Αντίστοιχα οι χτισμένες περιοχές που εισχωρούν μέχρι το κέντρο του πάρκου αυξάνουν την προσβασιμότητα αλλά και την αίσθηση ασφάλειας των επισκεπτών.

6. Αστικές υποδομές

Πρότυπες αστικές υποδομές και δίκτυα προβλέπονται εντός της έκτασης. Περιλαμβάνουν χώρους και δίκτυα διαχείρισης απορριμμάτων, ενέργειας, νερού κ.λπ. Προωθείται η ανακύκλωση νερού, υλικών, η διαλογή απορριμμάτων στην πηγή και η αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Κύριοι στόχοι είναι η αποφυγή επιβάρυνσης των υφιστάμενων υποδομών του Λεκανοπεδίου, η μείωση των συνολικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων της ανάπτυξης αλλά και η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και η αύξηση της ανταγωνιστικότητας του έργου.

7. Αξιολόγηση της αειφορίας του σχεδίου

Το Envision™ Checklist επιτρέπει τη γρήγορη αξιολόγηση του σχεδιασμού σε σχέση με τους στόχους της αειφορίας. Είναι αποτέλεσμα του ερευνητικού προγράμματος Zofnass, βρίσκεται στην ιστοσελίδα του ISI και είναι το κατάλληλο εργαλείο για αρχικούς σχεδιασμούς, πριν από την οριστική μελέτη. Η εφαρμογή του Checklist στο πολεοδομικό μοντέλο του Ελληνικού έδωσε τα παρακάτω αποτελέσματα:

- Ποιότητα ζωής: 92%
- Διαχείριση πόρων: 68%
- Προστασία φυσικού κόσμου: 72%
- Αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής: 73%

Τα αποτελέσματα είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικά, και η οριστική μελέτη, από πολεοδόμους με κατάρτιση στην αειφορία, θα μπορούσε να δώσει ακόμα καλύτερα αποτελέσματα.

Η εναλλακτική πρόταση στην εκποίηση και καταστροφή του παράκτιου μέτωπου

γράφει η **Ελένη Πορτάλιου**

Το Παράκτιο Μέτωπο, που ξεκινά από το ΣΕΦ και φτάνει στο Σούνιο, αποτελεί μια τεράστια παραθαλάσσια έκταση, ένα τοπίο μοναδικής αξίας – οικολογικής, αρχαιολογικής, μνημειακής και αισθητικής. Αν υποθέσουμε ότι έφευγαν οι αυθαίρετες κατασκευές των νυχτερινών κέντρων, ότι οι ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις κοντά στη θάλασσα αναβαθμίζονταν και απελευθέρωναν τα τμήματα του αιγιαλού που καταχρηστικά κατέχουν, αν εκπονούσαμε ένα βασικό σχέδιο ήπιας ανάπλασης-ενοποίησης αυτής της εκτεταμένης ζώνης με το τραμ στα όριά της, τότε η Αττική θα διέθετε έναν ανεκτίμητο πόρο ζωής, οικολογικής ισορροπίας αλλά και οικονομικής ευημερίας των εκατομμυρίων κατοίκων της, ιδιαίτερα των κατοίκων της παράκτιας ζώνης.

Η μελέτη του Εργαστηρίου Αστικού Περιβάλλοντος ΕΜΠ για το Μητροπολιτικό Πάρκο Ελληνικού άνοιξε το δρόμο για τη δημιουργία και προβολή ενός εναλλακτικού σχεδίου όχι μόνο για το χώρο του πρώην αεροδρομίου, αλλά για όλο το παράκτιο μέτωπο. Από το καλοκαίρι του 2011 προσπαθήσαμε, στο πλαίσιο της Επιτροπής Αγώνα για το Ελληνικό και άλλων πρωτοβουλιών, να θέσουμε σε πιο συγκεκριμένη βάση το σχέδιο του ΕΑΠ ΕΜΠ. Αναδείξαμε τη δυνατότητα ενός Πολιτιστικού και Περιβαλλοντικού Πόλου στο Μητροπολιτικό Πάρκο Ελληνικού, που θα

αποτελέσει κέντρο της ανάκτησης/ανάπλασης του παράκτιου μετώπου ώστε να διαμορφωθεί, σε συνεργασία με τα νησιά του Αργοσαρωνικού και τον πολιτιστικό πλούτο της Αθήνας, ένα ανοικτό δίκτυο χώρων αρχαίου, νεότερου, σύγχρονου πολιτισμού και περιοχών μεγάλης περιβαλλοντικής αξίας και φυσικού κάλλους. Αυτός ο παράλιος πολιτιστικός/ περιβαλλοντικός άξονας ενεργοποιείται από ένα Διαρκές Φεστιβάλ Τεχνών και Περιβαλλοντικών Εκδηλώσεων/Δράσεων, που αξιοποιεί υπάρχοντα κτήρια και ελεύθερους χώρους του Μητροπολιτικού Πάρκου. Η έκθεση των 137 καλλιτεχνών στο κτήριο της Ξιφασκίας και η συναυλία της ορχήστρας Μίκη Θεοδωράκη, που έγιναν τον Σεπτέμβριο του 2011, καθώς και άλλες πολιτιστικές και περιβαλλοντικές εκδηλώσεις, είχαν σκοπό να υποστηρίξουν το παραπάνω σχέδιο. Το Φεστιβάλ των Τεχνών και Περιβάλλοντος μπορεί να προσελκύει, λόγω και του κλίματος της Αττικής, πολλές και διαφορετικές ομάδες επισκεπτών από το εξωτερικό σε ετήσια βάση, που θα συνδέουν τη συμμετοχή τους στις πολιτιστικές εκδηλώσεις με την επίσκεψη των μνημείων της φύσης και του πολιτισμού στην παραλιακή ζώνη και στα νησιά του Αργοσαρωνικού, με το κολύμπι, την αναψυχή και τον αθλητισμό, ελεύθερο ή οργανωμένο στο αθλητικό κέντρο Αγίου Κοσμά. Πρόκειται για ένα σχέδιο ανασυγκρότησης/ανάπλασης της

παραλιακής ζώνης, το οποίο στηρίζεται στην ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών της πόρων.

Στο πλαίσιο αυτό αναφέραμε την οικονομική και πολιτιστική ευημερία πόλεων που επένδυσαν στον πολιτισμό διεθνώς. Παραθέσαμε στοιχεία από την έρευνα της Έλενας Πατρικίου για γαλλικές πόλεις οι οποίες αναζωογόνησαν, με σχέδια ανάλογα με την εναλλακτική μας πρόταση, τη δοκιμαζόμενη οικονομία τους. Στην περίπτωση του Ελληνικού και της ανάπλασης της παράκτιας ζώνης, οι πολιτιστικές και περιβαλλοντικές δραστηριότητες δεν αποδίδουν έσοδα μόνο στους καλλιτέχνες, στους φορείς διοργάνωσης, δημόσιους και ιδιωτικούς, αλλά κυρίως τονώνουν την τοπική οικονομία των παράλιων δήμων της Αττικής και των νησιών (διαμονή, εστίαση, μετακινήσεις, κρουαζιέρες κ.λπ.) και διαχέουν τον παραγόμενο πλούτο σε ευρύτερα κοινωνικά στρώματα. Γι' αυτό το παραπάνω σχέδιο μπορεί ν' αποτελέσει βάση πραγματικών κοινωνικών συμμαχιών και να υποστηριχθεί από μεγάλες πλειοψηφίες.

Σίγουρα, επίσης, σε αρκετά από τα προτεινόμενα να διατηρηθούν στη μελέτη του ΕΑΠ ΕΜΠ κτήρια του Ελληνικού μπορεί να στεγαστεί πλήθος κοινωφελών, πλην του πολιτισμού, χρήσεων, καλύπτοντας ανάγκες οι οποίες, σε άλλη περίπτωση, θα έπρεπε να χρηματοδοτηθούν με ίδιους πόρους από τους οικείους φορείς. Δεν αναφέρομαι εδώ στα αυτονόητα της ελεύθερης πρόσβασης στο χώρο του Μητροπολιτικού Πάρκου όλων των κατοίκων του λεκανοπεδίου, καθώς και στη διαμόρφωσή του ως πάρκου υψηλού πρασίνου, όπως και στην ανάπτυξη αστικών αγρών ή άλλες ανάλογες προτάσεις. Η οικολογική πρόταση πολιτιστικού/φυσιολατρικού τουρισμού ως βασικής δραστηριότητας οικονομικής αναζωογόνησης του παράκτιου μετώπου με κέντρο ένα Πολιτιστικό/Περιβαλλοντικό Πόλο στο Μητροπολιτικό Πάρκο Ελληνικού είναι χαμηλού κόστους και μεγάλης οικολογικής, κοινωνικής και οικονομικής αξίας. Σύμφωνα με τη μελέτη του ΕΑΠ ΕΜΠ, το Μητροπολιτικό Πάρκο στο Ελληνικό δημιουργείται σταδιακά αφήνοντας τη φύση να επενεργήσει. Το τελικό κόστος υπολογίζεται σε 100 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων χρειάζονται 40 εκατ. σε πρώτη φάση. Ας αναλογιστούμε ότι για τη φερόμενη ως επένδυση θα δοθούν από το Δημόσιο 2-2,5 δισ. ευρώ για έργα υποδομής τα οποία δεν είναι αναγκαία για την πόλη. Το κόστος λειτουργίας του πάρκου μπορεί να καλύπτεται εξ ολοκλήρου από την Ολυμπιακή Μαρίνα του Αγίου Κοσμά, η οποία ενοικιάστηκε σε ιδιώτη και έμεινε μέχρι σήμερα απολύτως ανεκμετάλλευτη, ενώ είναι υψηλών προδιαγραφών, χωρίς το κράτος να εισπράττει ούτε καν τα ενοίκια.

Το παράκτιο μέτωπο έχει σε μεγάλο βαθμό σωθεί χάρις στους κοινωνικούς/περιβαλλοντικούς αγώνες. Συνεχίζουμε !

Από το 1950, που ξεκίνησαν τα αναπτυξιακά έργα, μέχρι σήμερα έχουν δοθεί σημαντικοί πολιτικοί, κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί αγώνες, οι οποίοι αποτέλεσαν αναχώματα στην οικοδόμηση και καταστροφή του παράκτιου μετώπου. Σήμερα ο αντίπαλος βρίσκεται στο ΤΑΙΠΕΔ, που ολοκληρώνει τη διαδικασία σκανδαλώδους κατακύρωσης του χώρου του πρώην αεροδρομίου και της παραλιακής ζώνης του Ελληνικού στη Lamda Development του ομίλου Λάτση και στην Ανώνυμη Εταιρεία Παράκτιο Μέτωπο, στην οποία έχει περιέλθει η δημόσια περιουσία της παραλιακής ζώνης.

Για το Ελληνικό, έπειτα από τρεις προσφυγές στο ΣτΕ που καθυστέρησαν τη διαδικασία, η αντιπαράθεση των ενεργών πολιτών επικεντρώνεται στην κατά συρροήν παραβίαση της νομιμότητας και στη χαριστική κατακύρωση του χώρου στον σημερινό επενδυτή. Για τις δύο μαρίνες Αλίμου και Γλυφάδας, που έχουν εκχωρηθεί στο ΤΑΙΠΕΔ, εκκρεμούν αντίστοιχες προσφυγές. Το άλλο σημαντικό μέτωπο είναι ο Αστέρης Βουλιαγμένης, για τον οποίο επίσης εκκρεμεί προσφυγή στο ΣτΕ. Το τοπικό κίνημα στο δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης και η ίδια η δημοτική αρχή αντιτίθενται στην ανοικοδόμηση του χώρου και στην καταστροφή μιας περιοχής υψηλού φυσικού κάλλους στην παραλία της Βουλιαγμένης.

Επικεντρώνοντας στα παραπάνω ανοιχτά μέτωπα και συγκεντρώνοντας επιστημονικές, κοινωνικές, οικολογικές, δημοτικές και πολιτικές δυνάμεις, μπορούμε να διασώσουμε τις παράκτιες περιοχές που κινδυνεύουν άμεσα και να κρατήσουμε ανοιχτή την προοπτική μιας ριζικά διαφορετικής εναλλακτικής λύσης.

Στιγμιότυπο από τη συναυλία του Μίκη Θεοδωράκη το 2011, που διοργάνωσε η «Επιτροπή Αγώνα για το Μητροπολιτικό Πάρκο» με τη στήριξη των Δήμων Ελληνικού-Αργυρούπολης, Αλίμου, Γλυφάδας, πηγή: parkoelliniku.blogspot.gr

Από την εικαστική έκθεση στο κτήριο Ξιφασκίας, πηγή: www.athinorama.gr

Παραλιακό μέτωπο Αττικής:

Αξιοποίηση από ποιον και για ποιον; Το παράδειγμα του «Ελληνικού»

γράφει η **Αφροδίτη Αυγερινού**

Η «αξιοποίηση» της έκτασης του πρώην αεροδρομίου Ελληνικού, της πρώην Αμερικάνικης Βάσης και του Αθλητικού Κέντρου στον Άγιο Κοσμά¹ βρίσκεται ξανά στο επίκεντρο της δημοσιότητας όσον αφορά τους όρους και το τίμημα παραχώρησης του «Ελληνικού» από το ΤΑΙΠΕΔ στην κοινοπραξία Λάτση-ξένων ομίλων. Ως mega project δεν μπορούσε παρά να αποτελέσει μήλον της έριδος ανταγωνιστικών επιχειρηματικών συμφερόντων, αντικείμενο πολιτικής αντιπαράθεσης και φαινομενικά αντίθετων «επιστημονικών προσεγγίσεων».

Το εν λόγω «project» αποτελεί τμήμα ενός giga project που αφορά συνολικά το παραλιακό μέτωπο του Σαρωνικού και το οποίο μαζί με την πώληση του «Ελληνικού» περιλαμβάνει τις επενδύσεις με την ιδιωτικοποίηση και τις αλλαγές στον Λιμένα Πειραιά, τις ιδιωτικοποιήσεις-αναπλάσεις σε Φαληρικό Δέλτα (παράδοση Φαληρικού Όρμου στο Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος), Φλοίσβο, Αστέρα Βουλιαγμένης, που μαζί με τα χιλιάδες στρέμματα εκκλησιαστικής περιουσίας στη Βουλιαγμένη συνθέτουν ένα τεράστιο παζλ επενδυτικών σχεδίων σε εξέλιξη.

Αυτό το giga project είναι κομμάτι του... tera project που, σε ελεύθερη αλλά διόλου ξύλινη μετάφραση, είναι η μακροπρόθεσμη θωράκιση της καπιταλιστικής ανάπτυξης και κερδοφορίας στην Ελλάδα, η οποία, σύμφωνα με τους σχεδιασμούς ΕΕ-ομίλων-κυβέρνησης, όπως αυτές κωδικοποιούνται στο ΕΣΠΑ 2007-2013 και στο ΣΕΣ (νέο ΕΣΠΑ) για την επόμενη προγραμματική περίοδο (2014-2020), εστιάζεται στην ανάδειξη:

- της χώρας ως διεθνούς κόμβου μεταφορών-εμπορίου-ενέργειας, και
 - του λεκανοπεδίου της Αττικής ως μητροπολιτικού κέντρου σχετικών υπηρεσιών (χρηματοπιστωτικές, ναυτιλιακές, τουριστικές και τεχνικές).
- Για την Αττική προτεραιότητα αποτελούν οι επενδύσεις σε υποδομές για:
- μεταφορές
 - συνεδριακό τουρισμό, τουρισμό υψηλού επιπέδου, κρουαζιέρες και
 - «πράσινη ενέργεια».

Προκειμένου να φωτιστεί η αλήθεια –και συνεπώς η διέξοδος– από τη σκοπιά των συμφερόντων της εργαζόμενης πλειοψηφίας, είναι κρίσιμο να απαντηθούν τα πραγματικά ερωτήματα: ποιος ωφελείται, ποιες ανάγκες

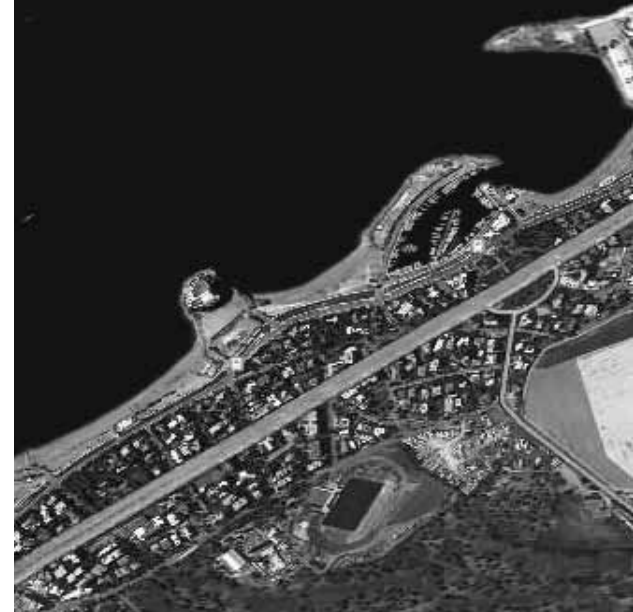
εξυπηρετεί όχι αποκλειστικά το project «Ελληνικό», αλλά συνολικά ο σχεδιασμός της άρχουσας τάξης για την ανάπτυξη. Οι απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα αναδεικνύουν την «αξιοποίηση» του Ελληνικού ως ένα ακόμα mega project προς ανατροπή και όχι απλώς «υπό αμφισβήτηση». Ο σχεδιασμός της ανάπτυξης υποτάσσεται στα συμφέροντα των επιχειρηματικών ομίλων για τη διασφάλιση της κερδοφορίας τους, πατώντας πάνω στα ερείπια των εργατικών δικαιωμάτων. Σε αυτόν το δρόμο ανάπτυξης καλείται πάντα ο εργαζόμενος να θυσιάσει την ικανοποίηση κάποιων αναγκών του προκειμένου σήμερα «να βγει η χώρα από την κρίση» και αύριο «να διατηρηθούν οι θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης», με την υπόσχεση ότι κάπου στο μακρινό μέλλον θα εξασφαλιστεί η ευημερία του.

Με βάση αυτό το πρόταγμα σχεδιάζονται οι χρήσεις που προβλέπεται να εγκατασταθούν στην παραλιακή ζώνη, με το παράδειγμα ιδιωτικοποίησης του «Ελληνικού» να είναι αποκαλυπτικό: Σχεδιάζουν μια πολιτεία για υψηλά βαλάντια με καζίνο και υπερπολυτελή ξενοδοχεία μέσα σε καταπράσινες διαδρομές με φόντο τη θάλασσα του Σαρωνικού και τον καταγάλανο αττικό ουρανό. Όμως ο «επίγειος παράδεισος» που τάζουν μέσα από ρεαλιστικές αρχιτεκτονικές τρισδιάστατες απεικονίσεις αποτελεί προνόμιο για λίγους. Η ψυχαγωγία τουριστών «υψηλού επιπέδου» αποκλείει, στην πράξη, την πρόσβαση των λαϊκών στρωμάτων της Αττικής στο θαλάσσιο μέτωπο (είτε μέσω εισιτηρίου εισόδου σε έναν κλειστό χώρο είτε μέσω απαγορευτικών τιμών στις παρεχόμενες υπηρεσίες).

Οι θέσεις εργασίας που υπόσχονται –σταγόνα στον ωκεανό της ανεργίας– θα είναι με μισθό-βοήθημα και δικαιώματα που να διασφαλίζουν την ανταγωνιστικότητα της επένδυσης... έναντι άλλων «γειτονικών τουριστικών προορισμών».

Αποτελούν όμως απάντηση από την οπτική των λαϊκών αναγκών οι «εναλλακτικές» που διατείνονται ότι μπορεί να μείνει «και η πίτα ολόκληρη και ο σκύλος χορτάτος»;

Μια από τις προτάσεις που έχουν πέσει στο τραπέζι είναι η μελέτη του ΕΜΠ

για το «Ελληνικό». Ενώ, από επιστημονικής πλευράς, ορθά εστιάζεται στην αξιοποίηση του υπάρχοντος κτηριακού δυναμικού, στη σταδιακή υλοποίηση έργων πρασίνου χαμηλού κόστους και δράσεων που αναδεικνύουν ταυτόχρονα τις δυνατότητες που υπάρχουν για αξιοποίηση του χώρου με γνώμονα τις λαϊκές ανάγκες, στο διά ταύτα κινείται στην αντίπερα όχθη πατώντας στη λογική του «μικρότερου κακού». Χωρίς να αποκλείει τη μερική εμπορευματοποίηση, χωροθετεί εμπορικές χρήσεις τοπικού ή μητροπολιτικού χαρακτήρα αναψυχής κ.λπ. με πρόσχημα ότι τα έσοδα από αυτές θα χρησιμοποιηθούν για τη συντήρηση του πάρκου, ενώ προτείνει την εκπόνηση επιχειρησιακού σχεδίου με στόχο την αυτοχρηματοδότηση. Η πρόταση αυτή με μαθηματική ακρίβεια οδηγεί σε πρόσθετα χαράτσια, την ώρα που τα κοινωνικά δικαιώματα θυσιάζονται στο βωμό της ανταγωνιστικότητας των ομίλων και οι κοινωνικές υπηρεσίες παίρνουν αποκλειστικά ανταποδοτικό χαρακτήρα, ενώ το λαϊκό εισόδημα δεν αρκεί ούτε για την κάλυψη στοιχειωδών αναγκών.

Ουσιαστικά στο όνομα της αναγκαιότητας δημιουργίας ενός πάρκου, καλεί τους εργαζόμενους να δεχτούν τη μερική ιδιωτικοποίησή του για τη χρηματοδότηση της συντήρησής του, χωρίς να προσδιορίζει ποιος θα πληρώσει τα αναγκαία έργα μετατροπής του.

Την πρόταση αυτή στηρίζουν οι δήμαρχοι των όμορων Δήμων Αλίμου, Γλυφάδας και Ελληνικού-Αργυρούπολης έχοντας συνάψει «τριπλή συμμαχία» ενάντια στο «ξεπούλημα». Ταυτόχρονα ο πρώτος συμμετείχε μέχρι πρότινος στο ΔΣ της ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΕ, ο δεύτερος σήμερα κατέχει θέση στο ΔΣ της νεοσύστατης εταιρείας ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ ΑΕ, ενώ ο τρίτος ζητά «αξιοποίηση αλλά όχι πλιάτσικο».

Πέρα από την κυβέρνηση, δυνάμεις όπως ο ΣΥΡΙΖΑ, που δεν αμφισβητούν τους στόχους της ανταγωνιστικότητας, υποκλίνονται στην «υγιή» επιχειρηματικότητα και στο μονόδρομο της Ε.Ε., επιχειρούν να πείσουν τους εργαζόμενους ότι μπορούν να συνυπάρξουν τα επενδυτικά σχέδια και τα κέρδη των ομίλων με την ικανοποίηση των αναγκών τους, αρκεί ν' αλλάξει ο κυβερνητικός διαχειριστής.

Μόνο στη «Δευτέρα Παρουσία» μπορεί να υπάρξει «φιλολαϊκή νησίδα αναψυχής στο Ελληνικό» δίχως σύγκρουση με τους επιχειρηματικούς ομίλους και το κράτος τους.

Η αξιοποίηση για την περιοχή του Ελληνικού πρέπει να είναι ενταγμένη σε έναν συνολικό επιστημονικό κεντρικό σχεδιασμό της Αττικής στο πλαίσιο μιας άλλης εξουσίας και μιας οικονομίας που θα έχει στο επίκεντρο τις λαϊκές ανάγκες και όχι τα συμφέροντα των μονοπωλιακών ομίλων. Είναι ο μοναδικός δρόμος που μπορεί να δώσει οριστική φιλολαϊκή λύση στον χωροταξικό σχεδιασμό της Αττικής και στην αξιοποίηση του «Ελληνικού». Η συνδυασμένη ικανοποίηση του συνόλου των λαϊκών αναγκών περιλαμβάνει την ανάγκη διασφάλισης του δικαιώματος στην ασφαλή, ποιοτική και υψηλού επιπέδου λαϊκή κατοικία και μεταφορές, σε υποδομές κοινής ωφέλειας (σχολεία, νοσοκομεία), δομές πολιτικής προστασίας, μέτρα και έργα αντιπλημμυρικής θωράκισης/αντισεισμικής προστασίας, χώρων πρασίνου και αναψυχής, περνάει μέσα απ' την ανάγκη διασφάλισης ποιοτικού ελεύθερου χρόνου για τους εργαζόμενους, άρα είναι δεμένο με τις εργασιακές συνθήκες.

Σημείωση

1. Η έκταση αυτή στη συνέχεια, για λόγους συντομίας, θα αναφέρεται ως «Ελληνικό».

Ελληνικό, Καλαμάκι, φωτ. Νίκος Ατλιδάκης, πηγή: www.panoramio.com

Mega Projects

γράφει ο Άγγελος Λούπης

Η αρχέγονη ανάγκη κατασκευής ενός οικοδομήματος, κτηρίου είναι να στεγάσει τις ανθρώπινες ανάγκες. Γενικότερα, η ιστορία της πόλης ακολουθεί την ιστορία του ανθρώπου βήμα βήμα. Ο πρωταρχικός της ρόλος όμως, η ανάγκη που τη δημιούργησε παραμένει: η εκπλήρωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων και η από αυτό επιβαλλόμενη συμβίωση του ανθρώπου ως κοινωνικού όντος.¹

Στις μέρες μας παρατηρούμε μια αντίστροφη διαδικασία, κατασκευή έργων, τόσο μεμονωμένων κτηρίων όσο και συγκροτημάτων, τα οποία ακόμα και αφού κατασκευαστούν δεν έχουν βρει τη χρήση τους, τη χρησιμότητά τους. Υπάρχουν ακόμα συνολικότερες παρεμβάσεις στην πόλη οι οποίες έχουν σχεδιαστεί, σχεδιάζονται ή πρόκειται να σχεδιαστούν χωρίς να μελετάται επ' ακριβώς η χρήση των κτηρίων, των οικοδομικών τετραγώνων, αλλά και το ποιος συγκεκριμένα θα εγκατασταθεί εκεί.

Μια άλλη παράμετρος είναι ότι ο χρόνος μελέτης σε σχέση με τον ετεροχρονισμό της υλοποίησης έχει διαφορετικά δεδομένα οικονομικά, κοινωνικά, με αποτέλεσμα στόχοι, σχεδιασμοί και προσδοκίες προηγούμενων ετών να μην μπορούν να εφαρμοστούν σήμερα.

Ως συνέπεια έχουμε κενά κτήρια ή ακόμα και γειτονιές. Και τελικά τα κτήρια διακινούνται πλέον σαν μετοχές και πουλιούνται και αγοράζονται με σκοπό όχι την εγκατάσταση κάποιας χρήσης, παραγωγικής δραστηριότητας ή κατοικίας.

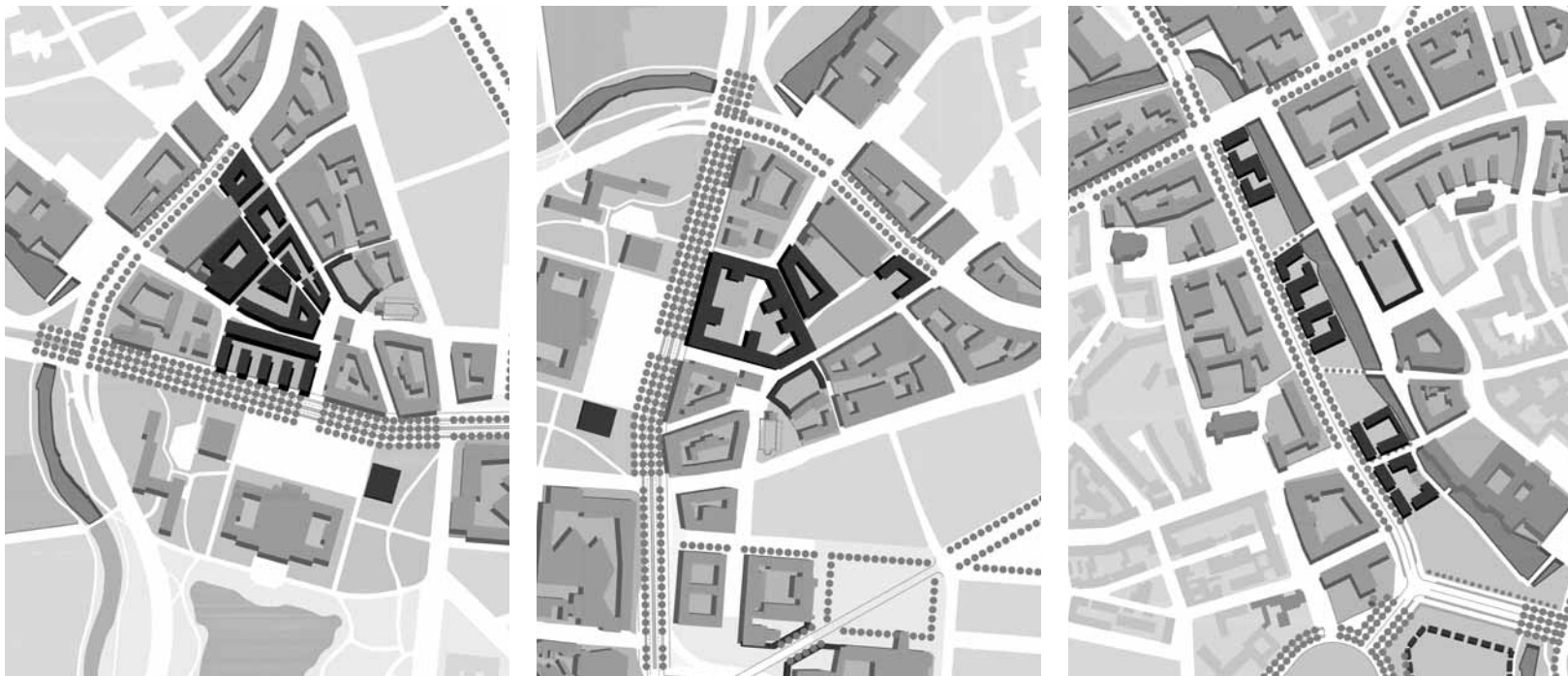
Düsseldorf-Hafen, Ντίσελντορφ, Γερμανία

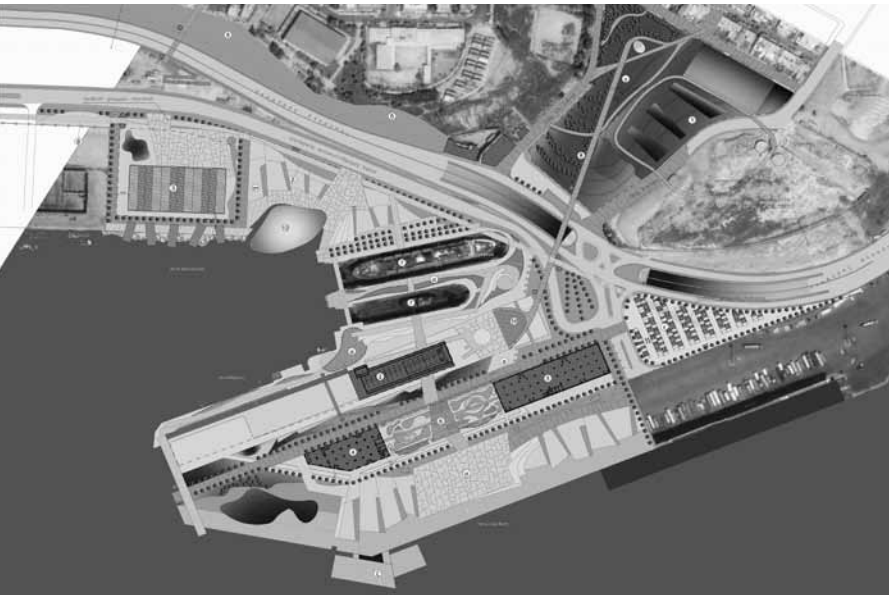
Είναι τελικά αλλαγή αυτή η διαδικασία ως προς το ρόλο της πόλης και του δομημένου όγκου ή αυτή η φαινομενική αντίφαση εκφράζει καλύτερα τη σημερινή κοινωνία;

Υπάρχουν έργα που έχουν πραγματοποιηθεί, και έχουν φτάσει στο μεταίχμιο αυτό, με τα αντίστοιχα συμπτώματα, έργα που είναι στη διαδικασία αυτή και έχει ενδιαφέρον η εξέλιξή τους. Τέλος, τα έργα που σχεδιάζονται τώρα για το απώτερο μέλλον δεν είναι πάντα σίγουρο ότι λαμβάνουν υπ' όψιν τους τέτοιες παραμέτρους.

Στο Ντίσελντορφ της Γερμανίας υπάρχει ένα μεγαλεπήβολο σχέδιο για το λιμάνι, το Düsseldorf-Hafen,² και εγκαταστάσεις χρήσεων τριτογενούς τομέα με σκοπό την αναβάθμισή του. Τεράστια κτήρια, πολυδιαφημιζόμενα, που ψάχνουν το χρήστη τους.

«Hannover City 2020+», το master plan του κέντρου της πόλης του Ανόβερου, πηγή: προσωπικό αρχείο

Κάτοψη της Πολιτιστικής Ακτής Πειραιά

Στο Ανόβερο υπάρχει από το 2008 πολεοδομικός διαγωνισμός³ που στοχεύει να αλλάξει το κέντρο και την πόλη συνολικότερα ως το 2020, ώστε να την κάνει πιο ζωντανή, ωραία και δραστήρια. Σε αυτήν την περίπτωση υπάρχει προσπάθεια των αρχιτεκτόνων πολεοδόμων να αποφευχθούν αναντιστοιχίες δεδομένων μελέτης και δεδομένων κατασκευής. Αυτό γίνεται με διαχωρισμό του έργου σε φάσεις και συνεχείς επαφές με τις αρχές της πόλης και φορείς της. Τέλος, κατά τη διάρκεια της μελέτης υπάρχουν φάσεις υλοποίησης ώστε να αναπροσαρμόζεται η ίδια η μελέτη.

Η επόμενη μέρα μετά από φωτιά σε δάσος της Χαλκιδικής το 2007

Είναι τελικά πολεοδομική ή αρχιτεκτονική απροσεξία ή υπεραισιοδοξία αυτών που τα αναθέτουν; κρίνοντας εκ του αποτελέσματος, μάλλον όχι, καθώς και στην Αμερική, για παράδειγμα, πολλά χρόνια πριν εμφανίστηκαν παρόμοια φαινόμενα.

Τελικά, όπως η υπερσυσσώρευση κέρδους από λίγους με τους υπόλοιπους να μην μπορούν να χρησιμοποιήσουν ούτε μικρό μέρος αυτού, έτσι και συσσωρεύονται κτήρια χωρίς χρήστες.

Κτίριο της ΓΤ
Νέα Υόρκη
214.580 m²
κενό το 100%

60 Broad Street
Νέα Υόρκη
304.800 m²
κενό το 75%

Olympia Place
Ορλάντο,
Φλόριδα
121.920 m²
κενό το 28%

Aetna Canada
Centre
Τορόντο
209.815 m²
κενό το 15,8%

Queens Quay
Terminal
Τορόντο
112.166 m²
κενό το 21,2%

55 Water St.
Νέα Υόρκη
1.005.840 m²
κενό το 22%

Η περιοχή La Defense στο Παρίσι⁴ όσο ζωντανή είναι τις εργάσιμες ώρες τόσο δημιουργεί ένα κενό στον ιστό της πόλης το βράδυ. Μια πόλη μέσα στην πόλη, με τελείως διαφορετικό χαρακτήρα, μη συνεκτικό με την υπόλοιπη.

Ακόμα και εδώ στην Ελλάδα, μεμονωμένα το καθένα δεν είναι άξιο λόγου, αλλά συνολικά τα 250.000 κενά διαμερίσματα είναι για τον ιστό της πόλης mega πρόβλημα, ειδικά αν προστεθούν βάσει εκτιμήσεων άλλα 150.000 λόγω πλειστηριασμών.⁵

Τέλος, από τα μελλοντικά σχέδια του ΟΛΠ για το παραλιακό μέτωπο του Πειραιά,⁶ του Δήμου Κερατσινίου-Δραπετσώνας για τη φόρμουλα 1, την τροποποίηση του ΓΠΣ⁷ από τον Μανιάτη χωρίς να ληφθεί υπ' όψιν το σχέδιο για το Ελληνικό διαφαίνεται εκ προοιμίου η όποια «επιτυχία» τους.

Σημειώσεις

1. Γ. Μ. Σαρηνγιάννης, *Εισαγωγή στην ιστορία και θεωρία της πόλης*, 2η έκδοση, Αθήνα 1987.
2. <http://www.medienhafen.de/>
3. <http://www.machleidt.de/detail/stadtplanung/182/detail.html>
4. Το έκτρωμα της La Défense στο Παρίσι, χαρακτηριστικό παράδειγμα της επέμβασης του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού στην πολεοδομία, «Συνέπειες στην αστική ζωή της πόλης και την καταστροφή του περιβάλλοντος», Νίκος Κονδυλάτος.
5. <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22770&subid=2&pubid=63846965>
6. <http://www.olp.gr/el/politistiki-akti>
7. <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=785&snl%5B524%5D=3043&language=el-GR>

Mega Projects: από παντού στο πουθενά

γράφει η **Φωτεινή Γεωργακοπούλου**

Στο όνομα της απεριόριστης ανάπτυξης και εν μέσω γενικευμένης οικονομικής κρίσης, που συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με την εξάντληση των φυσικών πόρων, συνεχίζονται με αμείωτη ένταση ο σχεδιασμός και η κατασκευή έργων πολύ μεγάλης κλίμακας (mega projects) στις πιο διαφορετικές μεριές του πλανήτη. Από την Κίνα έως την Τουρκία τα έργα αυτά, με τεράστιο περιβαλλοντικό και κοινωνικό κόστος, αποτελούν την πιο ξεκάθαρα διατυπωμένη έκφραση οικονομικής και πολιτικής κυριαρχίας, παρόλο που ήδη έχουν επηρεαστεί από την κρίση και έχουν αμφισβητηθεί αντίστοιχα. Την ίδια στιγμή που ολόκληρα κέντρα πόλεων ερημώνονται, με την ίδια χρεωκοπημένη τακτική που αντιμετωπίζει την κατασκευή σαν κερδοσκοπία, αδιαφορώντας για τους πληθυσμούς των αστέγων που αυξάνονται, νέες πόλεις ξεφυτρώνουν εξαφανίζοντας πολύτιμη αγροτική γη.

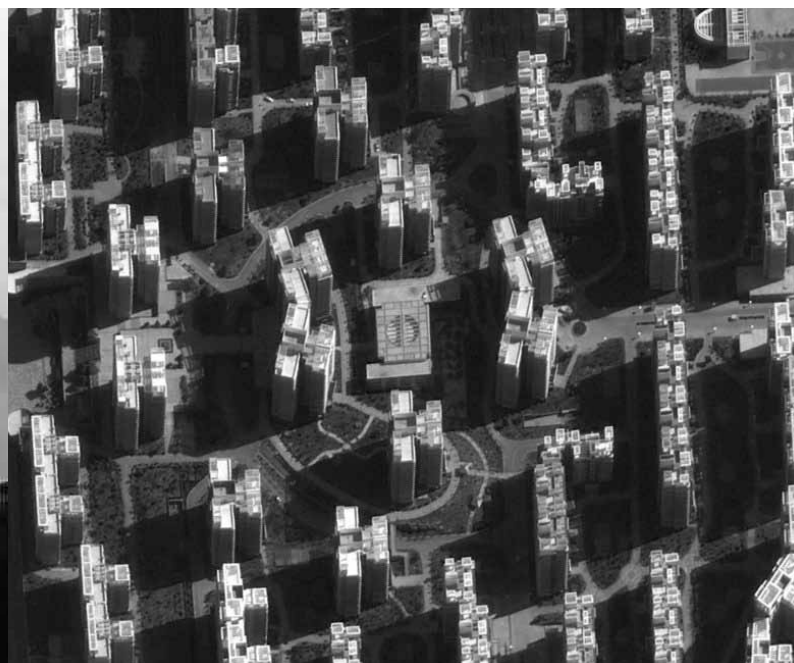
Η **Κίνα**, που τα τελευταία χρόνια αντιμετωπίζει σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξής της και στρέφεται πλέον στη σταθεροποίηση μιας έτσι κι αλλιώς τεράστιας εσωτερικής αγοράς, πρόσφατα παρουσίασε ένα υπερφιλόδοξο σχέδιο αστικοποίησης 250.000.000 αγροτών μέσω αναγκαστικής μετακίνησης έως το 2025.¹ Το αποθεματικό σε κατοικίες

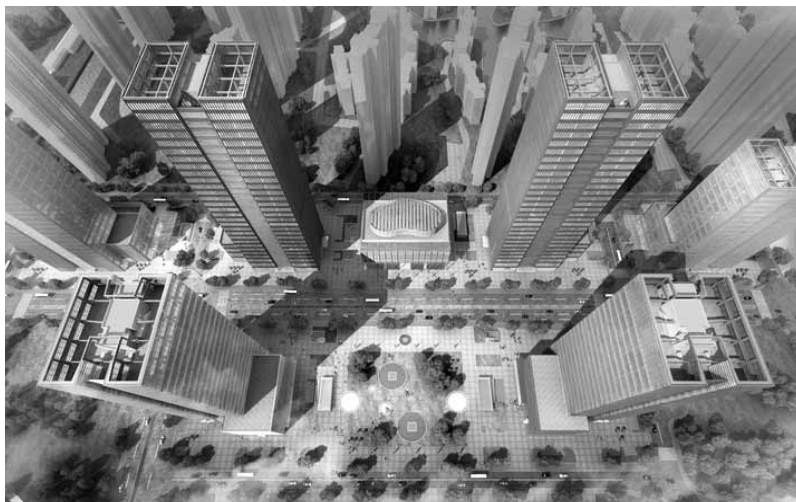

Νέες κατοικίες σε προάστιο του Πεκίνου, πηγή: Kim Kyung-Hoon/Reuters

Δορυφορική εικόνα της επέκτασης της πόλης Τσεγκκόν, μιας από τις μεγαλύτερες πόλεις φαντάσματα, στην επαρχία Γιουνάν της ΝΔ Κίνας. Η φωτ. είναι του 2005, αλλά η κατάσταση δεν έχει αλλάξει μέχρι σήμερα, πηγή: Forensic Asia Limited

Άποψη της Γουχάν, της πιο πυκνοκατοικημένης πόλης της Κεντρικής Κίνας, με πληθυσμό 10.000.000, πηγή: www.telegraph.co.uk

Κουνσάν, Financial Street Project, FTA architects, πηγή: archiscene.net

Η Όπερα της Κουνσάν (αρχ. Cui Kai), πηγή: Philippe Ruault/e-architect.co.uk

Άποψη καναλιού της Σουτζόου. Δεξιά διακρίνεται μέρος του Περιπτέρου του Γαλάζιου Κύματος στον ομώνυμο κήπο, φωτ. Φ. Γεωργακοπούλου, 1996

υπάρχει ήδη, κάπου 64.000.000 άδεια σπίτια, και περιμένει την ανερχόμενη αστική τάξη να το εποικίσει. Ωστόσο παντού πληθαίνουν οι κυρίως φωτογραφικές αναφορές σε «πόλεις φαντάσματα», ενώ η ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος υποβαθμίζεται με καταγιστικούς ρυθμούς.^{2,3} Η περίπτωση της Κουνσάν, πόλης δορυφόρου μεταξύ της Σανγκάη, και της Σουτζόου, θεωρείται από τα επιτυχημένα παραδείγματα και υπάρχουν ήδη τα σχέδια για τη δημιουργία ενός μεγάλου οικονομικού κέντρου, καθώς και μιας εντυπωσιακής Όπερας, που μάλιστα αντλεί έμπνευση από τη γειτονική Σουτζόου.

Η πόλη, διάσημη για τους κλασικούς της κήπους και την παραδοσιακή αρχιτεκτονική κατά μήκος των καναλιών της, εντάχθηκε στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO) το 1997, ωστόσο αναρωτιέται κανείς πώς το εύθραυστο σύμπλεγμα υδάτινων πόρων θα επιβιώσει δίπλα σε έναν τόσο επεκτατικό γείτονα...

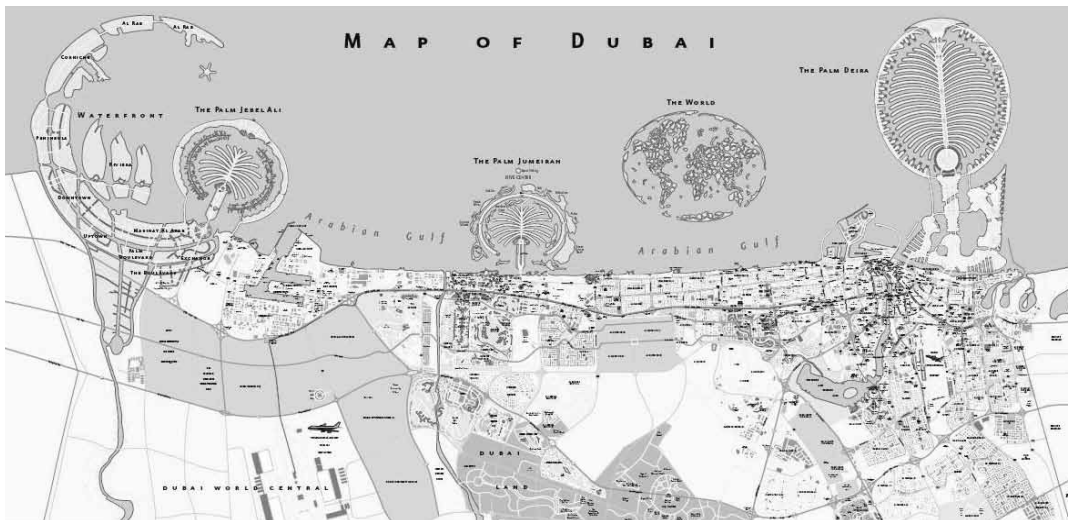
Όσον αφορά τώρα το πιο διαβόητο παράδειγμα κινέζικου mega project, αυτό σίγουρα είναι το *New South China Mall*, το δεύτερο μεγαλύτερο εμπορικό κέντρο (μετά του Ντουμπάι), που παραμένει σχεδόν άδειο από το 2005 που άνοιξε.

Βρίσκεται στα περίχωρα της Ντονγκουάν, πόλης 10.000.000 κατοίκων στην επαρχία Γκουαντόν της ΝΑ Κίνας, και εκτός από σημαντικό εμπορικό

κέντρο θεωρείται και η πόλη με τους περισσότερους εργαζόμενους/-ες στη βιομηχανία του σεξ σε όλη τη χώρα.⁴ Μέσα σ' αυτό το γενικό πλαίσιο mega «κατανάλωσης» έγινε η τελικά αποτυχημένη χωροθέτηση του mall σε απομακρυσμένο από το κέντρο σημείο, χωρίς πρόσβαση σε μέσα συγκοινωνίας και χωρίς η πόλη να διαθέτει αεροδρόμιο. Το εμπορικό κέντρο περιλαμβάνει επτά ζώνες που έχουν σχεδιαστεί με αναφορά σε πόλεις όπως το Άμστερνταμ, το Παρίσι, τη Ρώμη, τη Βενετία αλλά και την Καλιφόρνια και την Καραϊβική. Στα «τοπία» περιλαμβάνονται η Αψίδα του Θριάμβου (Arc de Triomphe) σμικρυσμένη στο μισό, με ύψος 25 μ., ένα αντίγραφο του καμπαριού του Αγίου Μάρκου, και 2,1 χλμ. βενετσιάνικο κανάλι με γόνδολες. Το μεταμοντέρνο «ερείπιο» έχει γίνει ήδη το αντικείμενο μιας μικρού μήκους ταινίας⁵ και, ποιος ξέρει, ίσως τελικά γνωρίσει την «επιτυχία» που γνώρισαν άλλα αστικά απομεινάρια, όπως εκείνα της Ιαπωνίας που έδωσαν το όνομά τους στη μόδα της λεγόμενης «αστικής εξερεύνησης».⁶

Άποψη του εγκαταλειμμένου New South China Mall, πηγή: cenews.in

Χάρτης του θαλάσσιου μετώπου του Ντουμπάι, πηγή: 2daydubai.com

Σε μια ακόμα πιο ξεκάθαρη κατεύθυνση κινήθηκαν τα mega projects που αφορούν τη διαμόρφωση του παράλιου μετώπου του Ντουμπάι, των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων. Με στόχο την εδραίωση της πόλης ως τουριστικού παραδείσου και παγκόσμιου κέντρου αναψυχής, δημιουργήθηκε μια ολόκληρη σειρά τεχνητών νησιών που θα φιλοξενούσαν ξενοδοχεία, εμπορικά κέντρα, μαρίνες, εστιατόρια, μια σειρά παραλιών αλλά και συγκροτήματα κατοικιών. Πρόκειται για τρία αρχικά νησιά σε σχήμα φοίνικα (Φοινικονήσια/Palm Islands), καθώς και ένα ακόμα πιο παρανοϊκό αρχιπέλαγος από 300 περίπου νησάκια που σχηματίζουν την υδρόγειο (World). Η κατασκευή του τελευταίου ξεκίνησε το 2003 για να σταματήσει με το ξεκίνημα της οικονομικής κρίσης το 2008. Το έργο αντιμετώπισε πολλά προβλήματα στην κατασκευή του, με αποτέλεσμα να θυμίζει στην τωρινή του κατάσταση περισσότερο σούπα παρά υδρόγειο...⁷ Σήμερα «κατοικείται» μόνο ένα νησάκι, ο «Λίβανος», με τη «Γερμανία» να αποτελεί το πρώτο από μια νέα σειρά νησιών με το όνομα «Καρδιά της Ευρώπης».

Όσον αφορά τα τρία νησιά του Φοίνικα, υλοποιήθηκαν τελικά τα δύο: η κατασκευή του μικρότερου Palm Jumeirah ολοκληρώθηκε το 2006, ενώ στο

Το εντυπωσιακό τρισδιάστατο του Palm Deira όταν ακόμα ήταν Φοίνικας, πηγή: 2daydubai.com

Αν ποτέ ολοκληρωθεί, το Palm Jebel Ali θα είναι μια πόλη 250.000 κατοίκων. Οι καλλιγραφικοί «περίπατοι» που αναπτύσσονται σε κύκλο γύρω από τα «φύλλα» του Φοίνικα σχηματίζουν στα αραβικά τους στίχους ενός ποιήματος που τελειώνει έτσι: «Οι μεγάλοι άνδρες αναλαμβάνουν ακόμα μεγαλύτερες προκλήσεις», πηγή: architectureintlprogram.wordpress.com

Το Palm Jumeirah αντιμετώπισε προβλήματα με λιμνάζοντα νερά λόγω του μεγάλου συνεχούς μήκους του κυματοθραύστη του. Το 2009 σε άρθρο τους οι «NYT» ανέφεραν πως βυθιζόταν, πηγή: Dubai Wingsuit Flying Trip (30.1.12)

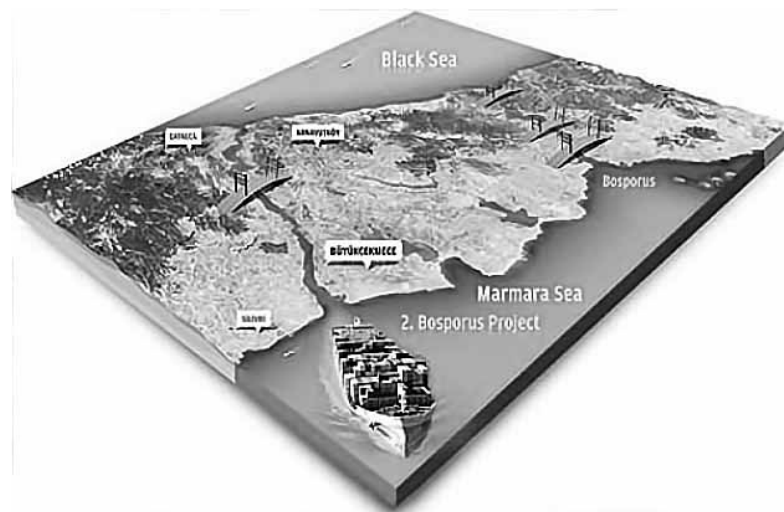
και πολιτικά σκάνδαλα που βρίσκονται σε εξέλιξη μετά το κινηματικό περσινό καλοκαίρι και έχουν αμαυρώσει την εικόνα του χαρισματικού ηγέτη, υπάρχει ακόμα στήριξη από μια πλατιά βάση στη χώρα λόγω του βαθμού ανάπτυξης της οικονομίας, που μέχρι το 2010 άγγιζε το 9% και ήταν δεύτερος μετά την Κίνα. Ο νεοοθωμανισμός του Ερντογάν, που συγκρίνει το όνειρό του με τα έργα του Οθωμανού αρχιτέκτονα Σιναν επί Μωάμεθ Β΄ του Πορθητή, σχεδιάζει την ολοκλήρωση των μεγάλων έργων μέχρι το 2023, όπου συμπληρώνονται 100 χρόνια από την ίδρυση της Τουρκικής Δημοκρατίας. Το OPAMA 2023 είναι η προσωπική λίστα στόχων του, με πρώτο την είσοδο της χώρας στις 10 ισχυρότερες οικονομίες και τελευταίο ίσως, αλλά επίσης σημαντικό, την επιτυχημένη διεκδίκηση των Ολυμπιακών Αγώνων.

Τα τρία πλέον αμφιλεγόμενα mega projects κατά σειρά υπερβολής είναι το «Kanal Istanbul», η τρίτη γέφυρα του Βοσπόρου και το τρίτο αεροδρόμιο.⁸ Το Kanal Istanbul, επονομαζόμενο και «παλαβό», μεγαλύτερο από εκείνο του Παναμά ή του Σουέζ, και πιθανώς ανταγωνιστής των ρωσικών ενεργειακών συμφερόντων, θα καταστήσει νησί το ευρωπαϊκό κομμάτι της παλιάς πόλης, με κάθε κίνδυνο που συνεπάγεται αυτό για την ιστορική του εικόνα.⁹ Το κόστος το έργου κυμαίνεται από 10 έως 20 δισ. δολάρια. Υποτίθεται πως θα ανακουφίσει την εμπορική κυκλοφορία στον Βόσπορο αποτελώντας ταυτόχρονα μια πιο γρήγορη σύνδεση μεταξύ της θάλασσας του Μαρμαρά και της Μαύρης Θάλασσας, ωστόσο ενδέχεται να αντιμετωπίσει προβλήματα με το Διεθνές Ναυτικό Δίκαιο: η συνθήκη του Μοντρέ (1936) εξασφαλίζει το ελεύθερο πέρασμα του Στενού του Βοσπόρου και το νέο κανάλι θα έχει διόδια. Οι υποστηρικτές του τονίζουν τα περιβαλλοντικά οφέλη, καθώς θα μειωθεί ο κίνδυνος περιβαλλοντικής καταστροφής στο Στενό, όπου διακινούνται ετησίως 140 τόνοι πετρελαίου, αλλά αυτό δεν πείθει για δύο κυρίως λόγους:

1. Έχει παρατηρηθεί πως η διευκόλυνση της κυκλοφορίας μακροπρόθεσμα την αυξάνει, άρα και οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι (ατυχήματα σαν εκείνα του 1979 και του 1994, θαλάσσια μόλυνση) πολλαπλασιάζονται αντί να μειώνονται.
2. Με το δεδομένο πως υπάρχει κίνδυνος, είναι απλώς υποκριτικό να εντείνεται η πυκνοκατοίκηση των περιοχών που θα βρίσκονται πολύ κοντά στη νότια είσοδο του νέου καναλιού, τη λίμνη Κιουτσουκτεσκεμετζέ (πρόκειται για τις δυο νέες πόλεις του Βοσπόρου, που μια πρώτη φάση τους έχει ήδη υλοποιηθεί: Bosphorus City).

Τέλος, υπάρχει και ο φόβος του σεισμού, ο οποίος χρησιμοποιείται σαν επιχειρήματα για τη μετακίνηση του πληθυσμού που ζει στα πιο ευάλωτα εδάφη (Ανάπλαση περιοχών υψηλού κινδύνου Ν. 6306/2012). Αντίθετα, οι σεισμολόγοι θεωρούν πως το έργο θα αυξήσει το ενδεχόμενο μιας μεγάλης καταστροφής.^{10, 11}

Η τρίτη γέφυρα του Βοσπόρου (Yavuz Sultan Selim), σχεδόν στην έξοδο του Στενού στη Μαύρη Θάλασσα, έχει ήδη ξεκινήσει τις εργασίες της, αλλά αντιμετωπίζεται με μεγάλο σκεπτικισμό από όσους φοβούνται πως θα καταστρέψει οριστικά τον ακόμα ειδυλλιακό τρόπο ζωής αρκετών χωριών (Γκαριπτσέ, Ποϊραζκόι) που ζουν κυρίως από το ψάρεμα και τον ήπιο τουρισμό. Ο νέος δρόμος που διανοίχθηκε για τις ανάγκες της γέφυρας βάζει σε κίνδυνο τους εναπομείναντες πράσινους χώρους στα βόρεια της πόλης, καθώς και τους φυσικούς ταμιευτήρες νερού. Οι επικριτές του έργου υποστηρίζουν πως τα περίπου 6 δισ. δολάρια που θα κοστίσει θα

Η σχεδιαζόμενη χάραξη του νέου καναλιού. Από το 2011, όταν είχαν ανακοινωθεί τα σχέδια για τη δημιουργία του, είχε κρατηθεί «μυστική» η ακριβής χάραξη για να αποφευχθεί η κερδοσκοπία γης, τουλάχιστον απ' όσους δεν ανήκουν στον στενό οικογενειακό και υποστηρικτικό επιχειρηματικό κύκλο του πρωθυπουργού..., πηγή: Today's Zaman (2.2.2014)

Η εντυπωσιακή γέφυρα Yavuz Sultan Selim όταν ολοκληρωθεί θα έχει μήκος πάνω από 2 χλμ. και θα αποτελεί τη μεγαλύτερη γέφυρα στον κόσμο που συνδυάζει αυτοκινητόδρομο με γραμμή τρένου, πηγή: panoramio.com

Τρισεπίστυλο του νέου αεροδρομίου της Ιστανμπούλ, πηγή: akicijhaber.com

Η Ζωή στο Βόσπορο όπως παλιά..., πηγή: reclaimistanbul.files.wordpress.com

ήταν προτιμότερο να διατεθούν στην επέκταση του μετρό.¹² Το νέο αεροδρόμιο, που σκοπεύει να είναι το μεγαλύτερο στον κόσμο, τοποθετείται μεταξύ Γενίκιοϊ και Ακπινάρ, στη βόρεια πλευρά της ευρωπαϊκής μεριάς της πόλης προς τη Μαύρη Θάλασσα, και πρόκειται να ξεκινήσει να διαμετακομίζει τον ετήσιο στόχο των 150.000.000 επιβατών του στις αρχές του 2017. Το κόστος του έργου θα ξεπεράσει τα 9 δις. δολάρια. Στην ευρύτερη περιοχή έχει ανακοινωθεί η δημιουργία μιας πόλης δορυφόρου των 1.500.000 κατοίκων.¹³

Ξαναγυρίζοντας στο μικρότερης εμβέλειας αλλά εμβληματικό όσον αφορά την προβολή Bosphorus City project, στη νέα πόλη-κλώνο του Βοσπόρου, που αποτελεί και το πρώτο πολυτελές συγκρότημα κατοικιών στην Τουρκία μέσα σε πάρκο αναψυχής (themed park), οι έως και 10.000 που είναι σε θέση να πληρώσουν αδρά για την εμπειρία θα μπορούν να ζήσουν σε νεοπαρδοσιακά γιαλί (κυρίως ξύλινες παραθεριστικές κατοικίες στον Βόσπορο) δίπλα στο κύμα, αγνοώντας όσο γίνεται την αδυσώπητη σειρά από ουρανοξύστες στο βάθος. Ανάμεσα στα αρχιτεκτονικά γραφεία, ντόπια και ξένα, που υπογράφουν το έργο ξεχωρίζει το όνομα του Albert Speer Jr., γιου του διάσημου αρχιτέκτονα του Χίτλερ.^{14, 15}

Δεν έχει τελειωμό η λίστα με τα μικρότερα ή μεγαλύτερα projects που ξεφυτρώνουν στα περίχωρα της πόλης και υπόσχονται «αυθεντικές ή και καλύτερες από αυθεντικές» εμπειρίες Τοσκάνης και Βενετίας...¹⁶ Μπροστά σε μια τέτοια επέλαση, η πρόταση κομψού αναστοχασμού για το μέλλον που αποτελεί το Studio X, πρωτοβουλία του πανεπιστημίου Κολούμπια, «που αυτοκαθορίζεται σαν ουδέτερο έδαφος και καλωσορίζει τους πάντες, από τους πιο προχωρημένους καλλιτέχνες έως τις μεγαλύτερες πολυεθνικές», έχει πάρει αρκετή και καλή δημοσιότητα.¹⁷

Κλείνοντας, διαπιστώνει κανείς πως όσο κι αν δίπλα σε τέτοιας κλίμακας επεμβάσεις το δικό μας Hellinikon project μοιάζει μικρό, ο τρόπος με τον οποίο απευθύνεται σ' ένα φανταστικό υποσυνείδητο χωρίς χωρικές ή ιστορικές εξαρτήσεις είναι ακριβώς ο ίδιος. Χωρίς την εισαγωγή στο promotional video, χαζεύοντας την πολυτελή μαρίνα με τον λαμπερό πύργο του Foster στο βάθος, δεν μπορείς να ξέρεις που είσαι.¹⁸ Γιατί δεν είσαι πουθενά.

Σημειώσεις

1. http://www.nytimes.com/2014/03/18/world/asia/china-releases-plan-to-integrate-farmers-in-cities.html?hp&_r=1
2. <http://www.zerohedge.com/news/2013-09-21/chinas-ghost-cities-are-multiplying>
3. <http://www.businessinsider.com/satellite-pictures-of-chinese-ghost-cities-2013-3?op=1>
4. Αυτό φαίνεται να αλλάζει μετά το σάλο που προκλήθηκε όταν η Δημόσια Τηλεόραση ασχολήθηκε με το θέμα στις αρχές του χρόνου.
5. «Utopia Part 3: The World's Largest Shopping Mall» (2009), Sam Green.
6. «Haikyo» στα ιαπωνικά σημαίνει «ερείπια» και είναι ο όρος που περιγράφει την τάση της αστικής εξερεύνησης (urban exploration ή urbex), δηλαδή το φαινόμενο όπου όλο και περισσότερος κόσμος αναζητά, επισκέπτεται και καταγράφει, συνήθως φωτογραφίζοντας, αστικά ερείπια (πηγή: edition.cnn.com).
7. <http://www.newser.com/story/110234/dubais-world-is-sinking.html>
8. <http://www.npr.org/blogs/parallels/2014/02/04/267139656/istanbuls-mega-projects-bigger-is-better-or-a-crazy-canal>
9. «Istanbul's Historical Peninsula Disappearing», Cumali Onal, *Today's Zaman*, 4/3/2014.
10. <http://www.theguardian.com/world/2011/apr/27/istanbul-new-bosphorus-canal>
11. <http://www.todayszaman.com/news-338095-kanal-istanbul-project-may-increase-destruction-during-an-earthquake.html>
12. <http://www.theguardian.com/world/2012/jun/08/bosphorus-bridge-row-istanbul-turkey>
13. <http://www.todayszaman.com/news-304874-bidding-opens-for-3rd-istanbul-airport-slanted-to-be-worlds-largest.html>
14. <http://bosporuscity.com.tr/eng/Default.aspx>
15. <http://www.youtube.com/watch?v=oejqBx6a4CI>
16. <http://reclaimistanbul.com/2012/07/21/the-authentic-dubai-experience-in-istanbul/>
17. «Studio X: A visionary space for Istanbul», Antoine Remise, *TimeOut Istanbul*, Μάρτιος 2014. Μάλιστα θυμίζει αρκετά τα επικοινωνιακά ανοίγματα των δικών μας Re-Think, Re-Activate, Re-etc.
18. http://news247.gr/eidiseis/oikonomia/sth_dhmosiothta_ta_prwta_sxedia_ths_lamda_development_pws_tha_metamorfwthei_to_ellhniko.2688420.html

(Όπου δεν υπάρχει άλλη αναφορά ως πηγή θεωρείται η Wikipedia)

Project Hellinikon από τους Foster + Partners, πηγή: skyscrapercity.com

Άδεια Δόμησης

Αμοιβές Μηχανικών
Έντυπα Δόμησης
Ιδ. Συμφωνητικά

Εργασίες Μικρής Κλίμακας

Έντυπα & Δικαιολογητικά
ΙΚριώματα
ΣΑΥ/ΦΑΥ

Έλεγχος Δόμησης

Προγραμματισμός
Πορίσματα
Αποζημιώσεις

Διάγραμμα Δόμησης

Νέος
Οικοδομικός
Κανονισμός

Αυθαίρετη Δόμηση

Υποβολή & Λήψη
ΔΕ.ΔΟ.Τ.Α.
Δικαιολογητικά

Τοπογραφικό

Υπομνήματα
Φωτογραφίες
Ισοψείς

Διάγραμμα Κάλυψης για το Ν.4178

Υπομνήματα
Κατόψεις
Όψεις

Civiltech
BUILDING
Studio

Energy Certificate CAD

2D/3D Επεξεργασία
Ενεργειακή επιθεώρηση
Εξοικονομώ

Επισκευή

Προϋπολογισμός
Αμοιβές
Έντυπα & Δικαιολογητικά

Βάση Έργων

Διαχείριση έργου
Καταστάσεις ΙΚΑ

Energy Building CAD

2D/3D Επεξεργασία
Μελέτη ενεργειακής απόδοσης

Υποστήριξη Pro

Εκπαίδευση
Webinars
Εκδηλώσεις

Η οικογένεια **Building** καλύπτει όλο το φάσμα των νέων υπηρεσιών μηχανικού, περιλαμβάνοντας εφαρμογές για τον υπολογισμό των νόμιμων αμοιβών, την έκδοση οικοδομικών αδειών, την έγκριση εργασιών μικρής κλίμακας, τον έλεγχο της δόμησης, τη ρύθμιση αυθαίρετων κατασκευών, τη σύνταξη βεβαιώσεων νομιμότητας και την εκπόνηση ενεργειακών μελετών και επιθεωρήσεων.

- Κεντρική αποθήκευση των στοιχείων στο **φάκελο έργου**.
- Διαχείριση του **ιστορικού εγκρίσεων** του έργου (οικοδομικές άδειες, ρυθμίσεις κ.ά.).
- Προηγμένη διαχείριση της **κτηριακής πληροφορίας**, με δυνατότητα καταχώρησης των στοιχείων νομιμοποίησης ανά χώρο.
- Ηλεκτρονική **διαχείριση εγγράφων**, φωτογραφιών και σχεδίων.
- Διασύνδεση με όλα τα γνωστά **αρχιτεκτονικά προγράμματα** της αγοράς.

Civiltech A.E.

Αθήνα: Λεωφ. Μεσογείων 452, 153 42 Αγ. Παρασκευή Τηλ.: 210 6003034, Fax: 210 6000731

www.civiltech.gr, e-mail: info@civiltech.gr

ΒΡΑΒΕΙΑ

► **UIA – Architecture & Children**

Την Τετάρτη 12 Μαρτίου συνεδρίασε στα γραφεία του ΤΕΕ στην Αθήνα η Εθνική Επιτροπή ανάδειξης των Εθνικών Υποψηφιοτήτων στα Διεθνή Βραβεία της UIA και του Διεθνούς Προγράμματος Architecture & Children GOLDEN CUBES AWARDS 2013-2014, που ορίστηκε από το Ελληνικό Τμήμα της UIA.

Η Επιτροπή εξέλεξε ως προεδρεύουσα τη Φανή Βαβύλη, η οποία δήλωσε την έναρξη της διαδικασίας ελέγχου και κρίσης των συμμετοχών, και αποφάσισε ομόφωνα ώστε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου «Constuction Zone» να είναι υποψήφιο για τα βραβεία GOLDEN CUBES AWARD στην κατηγορία «Institution Awards». Η Επιτροπή αξιολόγησε το ότι το πρόγραμμα έχει ήδη φιλοξενήσει έναν μεγάλο αριθμό παιδιών (περίπου 5.000) τα οποία ήρθαν σε επαφή με την κατασκευή και τα διαφορετικά στάδιά της, τα εργαλεία και τα υλικά. Μαθαίνουν την έννοια του εργοταξίου, ενώ πειραματίζονται με τις έννοιες του ύψους, του βάρους και της στατικής μέσα από σχέδια και δημιουργικές κατασκευές.

Στην κατηγορία «School Awards» θα είναι υποψήφιο το πρόγραμμα «Αρχιτεκτονική στα Σχολεία – Architecture in Schools» από το Ελληνικοαμερικανικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κολλέγιο Αθηνών, στο πλαίσιο του ομώνυμου προγράμματος του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, καθώς η Επιτροπή έκρινε ότι το πρόγραμμα έχει ξεκάθαρους εκπαιδευτικούς στόχους, ενισχύει την αντίληψη των παιδιών για την αρχιτεκτονική διαδικασία και τα διαφορετικά εργαλεία του αρχιτέκτονα, προωθεί την οικολογική ευαισθησία για τις πόλεις και το δομημένο περιβάλλον.

ΕΚΘΕΣΗ

► **This show is about Divercity**

Μονογραφική αρχιτεκτονική έκθεση του διεθνούς γραφείου Divercity.

Οι Divercity δραστηριοποιούνται σε ένα ευρύ φάσμα προγραμματικής ατζέντας και κλίμακας, που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την κατοικία, ξενοδοχεία, επαγγελματικούς και δημόσιους χώρους.

Διοργάνωση: Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής (29 Μαΐου έως 27 Ιουλίου 2014, Μουσείο Μπενάκη, κτήριο οδού Πειραιώς)

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

► **Ανάπλαση Ακτής Δηλαβέρη, Ακτής Κουμουνδούρου, περιοχής Δελφιναρίου**

Ο Δήμος Πειραιά προκηρύσσει πανελλήνιο ανοικτό αρχιτεκτονικό διαγωνισμό ιδεών, με θέμα: «Μελέτη Ανάπλασης Ακτής Δηλαβέρη, Ακτής Κουμουνδούρου, περιοχής Δελφιναρίου του Δήμου Πειραιά». Αντικείμενο του διαγωνισμού είναι η διατύπωση ιδεών για την ανάπλαση της Ακτής Δηλαβέρη-Ακτής Κουμουνδούρου-Περιοχής Δελφιναρίου Δήμου Πειραιά, από αρχιτεκτονική, πολεοδομική, λειτουργική, αισθητική, τεχνική και περιβαλλοντική άποψη.

Στις μελέτες που θα διακριθούν θα απονεμηθούν τρία βραβεία, τα οποία επιμερίζονται ως εξής: 1ο Βραβείο 15.000 €, 2ο Βραβείο: 12.000 €, 3ο Βραβείο 7.000 €.

Πληροφορίες: architecl@pireasnet.gr
(Υποβολή έως 5 Ιουνίου 2014, Διεύθυνση Αρχιτεκτονικού και ΛΤΕ, Δήμος Πειραιά)

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

► **Ser-re(s)modern 2014**

Το 12ο Εργαστήριο Τεκμηρίωσης και Σχεδιασμού «Ser-re(s)modern 2014» (25.6.2014) διευθύνεται από τους επίκουρους καθηγητές Ιορδάνη Στυλίδη και Σοφία Βυζοβίτη και βρίσκεται υπό την εποπτεία του τμήματος Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, του Δήμου Σερρών και του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων του Νομού Σερρών.

Στο εργαστήριο θα συμμετάσχουν ομάδες φοιτητών/-τριών και καθηγητών/-τριών από σχολές αρχιτεκτονικής της Σερβίας (University of Belgrade), της Τουρκίας (ITU Istanbul), της Αιγύπτου (Cairo University), της Βουλγαρίας (Sofia University) και της Ελλάδας (Βόλος - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας).

Θέμα του εργαστηρίου είναι τέσσερις θέσεις ενδιαφέροντος που βρίσκονται στη φυσική διεύθυνση της κοιλάδας των Αγίων Αναργύρων και του περιρρέοντος χειμάρρου στην πόλη των Σερρών. Στο εργαστήριο μπορούν να συμμετάσχουν φοιτητές/-τριες του 4ου και 5ου έτους σπουδών, καθώς και μεταπτυχιακοί φοιτητές/-τριες. Το κόστος συμμετοχής είναι 130 € και περιλαμβάνει τη διαμονή και διατροφή, τα υλικά εργασίας, τη δίγλωσση έκδοση με το αποτέλεσμα του εργαστηρίου κ.λπ.

Πληροφορίες και δηλώσεις συμμετοχής: stilidis2@gmail.com, vyzoviti.sophia@gmail.com

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

► **1ο Συνέδριο Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής**

Το Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών οργανώνει συνέδριο με θέμα: «Η ιστοριογραφία της αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα στον 20ό και 21ο αιώνα. Αρχιτεκτονική και τέχνες μεταξύ "ελληνικότητας" και παγκοσμιοποίησης».

Το συνέδριο γίνεται στην ελληνική γλώσσα γιατί σκοπός είναι η ανάδειξη του έργου των Ελλήνων ιστορικών, θεωρητικών και κριτικών αρχιτεκτονικής που δραστηριοποιούνται στον τόπο μας ή στο εξωτερικό. Τα θέματα του συνεδρίου θα είναι:

- Αρχιτεκτονική και τέχνη από το τέλος του Νεοκλασικισμού ως τις αρχές του 21ου αιώνα.
- Ιστορία της αρχιτεκτονικής του μεσοπολέμου.
- «Θεωρία της αποκατάστασης» της αρχιτεκτονικής του μοντέρνου κινήματος.
- Ιστορία της μεταπολεμικής αρχιτεκτονικής.
- Η ερευνητική συμβολή των αρχιτεκτονικών αρχείων.
- Θεωρητικές υποθέσεις για την αρχιτεκτονική του 20ού αιώνα.

- Κριτική αποτίμηση της σύγχρονης συνθήκης.

Στο συνέδριο θα συμμετάσχουν επίσης ως προσκεκλημένοι ομιλητές δύο διακεκριμένοι Έλληνες αρχιτέκτονες-ιστορικοί του εξωτερικού, ο Σωκράτης Γεωργιάδης (Ακαδημία Καλών Τεχνών Στουτγάρδης) και ο Αλέξανδρος Τζώνης (Πολυτεχνείο Ντελφτ).

Διοργάνωση: ΑΣΚΤ με τη συνεργασία του ΕΙΑ (22 έως 24 Μαΐου 2014, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Αίθουσα Τζόρτζιο ντε Κίρικο)

BIBLIO

► **Αναγνώσεις της ελληνικής μεταπολεμικής αρχιτεκτονικής**

Στη δίγλωσση αυτή έκδοση (ελληνικά-αγγλικά), ο αρχιτέκτων Παναγιώτης Τσακόπουλος μελετά και ερευνά το έργο 18 αρχιτεκτόνων και αρχιτεκτονικών γραφείων που δραστηριοποιήθηκαν στην Ελλάδα στο δεύτερο ήμισυ του 20ού αιώνα.

Τέλος, ιδιαίτερη συμβολή στην ιστοριογραφία της σύγχρονης ελληνικής αρχιτεκτονικής συνιστά η έρευνα για το, άγνωστο κατά το μέγιστο μέρος του, μεταπολεμικό έργο του Ιωάννη Δεσποτόπουλου στη Σουηδία και την Ελλάδα, το οποίο βασίστηκε στο ογκώδες αρχείο του αρχιτέκτονα, που ανήκει σήμερα στα Αρχεία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής του Μουσείου Μπενάκη.

Εκδόσεις Καλειδοσκόπιο, Αθήνα, 2014, 650 σελ.